

TARİH VESİKALARI

MAARİF VEKÂLETİ TÜRK KÜLTÜR ESERLERİ BÜROSU
TARAFINDAN YAYIMLANIR.

YAZI İŞLERİNİ İDARE EDENLER

HİKMET İLAYDIN

ADNAN SADIK ERZİ

YENİ SERİ, I. CİLD

OCAK 1958

2 (17). SAYI

İÇİNDEKİLER

VESİKAL VE ARAŞTIRMALAR

- Prof. Dr. Âfet İNAN, *Türk Tarih Kurumu'nu kuruluş günlerinde Atatürk'ün el yazısı ile tashih edilmiş bazı tarih soruları ve dikte ettiği cevaplardan örnekler* 187
- Prof. Dr. Şinasi ALTUNDAĞ, *Rus Generali Muravgef'in hususî elçi olarak Çar'ın, Mısır mes'elesine bir son verilmesi hususundaki talebini Mehmed Ali'ye tebliğ etmek üzere İskenderiye'ye gönderilmesi* 194
- Rıfıkı Melûl MERİC, *Trakya kitabeleri, I. Hayrabolu kitabeleri* 210
- Dr. Şerafettin TURAN, *İbn-i Kemâl'in Kanûnî Süleyman'a bir mektubu* 221
- Akdes Nimet KURAT, *Leh fevkalâde elçisi von Goltz'un Türkiyedeki faaliyetine ait raporu (1712-1714)* 225
- Rıfıkı Melûl MERİC, *Osmanlı tabâbeti tarihine ait vesikalar: I. Cerrâhlar - Kehhâller* 266
- Dr. Salâhattin TANSEL, *Silâhşor'un Feth-nâme-i Diyâr-ı Arab adlı eseri* 294

BİBLİYOGRAFYA

- "Belleten,, de çıkan makalelerin bibliyografyası (Ahmed KUŞAT) 321

ŞİLÂHŞOR'UN FETH-NÂME-İ DİYÂR-I ARAB ADLI ESERİ

Dr. SALÂHATTİN TANSEL

ÖNSÖZ

Okuyucularımıza sunduğumuz "Feth-nâme-i Diyâr-ı Arab" adlı eser, İstanbul Nuruosmaniye Kütüphanesinde 4087 numarada kayıtlıdır. 20.7×15.3 (13×9) santimetre ebadında 70 yapraklıdır. Her sayfasında 15 satır vardır. Başında vakıf kaydı, bunun yanında da tuğralı yuvarlak bir mühür mevcuttur. Kitap, kırmızı meşin ciltlidir. Siyah mürekkeple yazılmıştır. Kâğıdı açık saman rengindedir. Yazısı tâlik kırmasıdır. Yazısında bir bozukluk görülmemektedir.

Eserin müellifi, "Silâhşor" unvanlı bir zattır. (Bak. Yaprak 3 a, 28 b, 36 a, 58 b, 64 b). Hayatı ve şahsiyeti hakkında bir bilgiye rastlanamamıştır. Ancak, kitabındaki bazı kayıtlardan Mısır seferine katılmış olduğu kabul olunabilir. (Bak. Yaprak 17 b, 21 a, 36 b).

Eserin başlıca mevzuu Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferidir. Burada Çaldıran Muharebesinden sonra Osmanlılarla İranlılar arasındaki düşmanca münasebetlerin devam ettiği ve Fırat boylarında, bilhassa Diyarbakır ve Mardin havalisinde bazı çarpışmaların vuku bulduğu sıralarda, ikinci bir İran Seferine hazırlanarak yola çıkan Yavuz'un, bazı sebeplerle birdenbire fikir değiştirerek, Malatya'dan cenuba dönüşü, Mısır üzerine yürüyüşü ve Mısır'ı alışı izah edilmektedir.

Selim-nâmelerde, Yavuz Sultan Selim hakkında yazılan başka kitaplarda ve makalelerde rastlamadığımız bazı bilgileri de ihtiva eden bu eserden, şimdiye kadar istifade edilmediği kanaatindeyiz. Nitekim Herbert Jansky'nin *Beiträge zur osmanischen Geschichtsschreibung über Ägypten* (der Islam, 21. cilt, Berlin 1933) ve *Die Eroberung Syriens durch Sultan Selim I.* (Mittellungen zur osmanischen Geschichte, B. II, 1923 - 26,3. ve 4. defter, s. 173 - 241) adlı yazılarında bu kitaptan bahsedilmemektedir.

Başka kütüphanelerde bir nüshasının bulunup bulunmadığı hususunda da bir kayda rasthyamadık.

Kitap yeni harflere çevrilirken, tam bir ittirat göstermiyen ve manzum kısımlarda arüz hususiyetlerine göre değişen imlâsının aynen muhafazası cihetine gidilmemiş, bu itibarla dilinde ufak rötüşler yapılmıştır: 1) Çekimlerde bugünkü şekiller tercih edilmiştir. 2) Halen kullandığımız türkçe kelimelerde bunların bugünkü söylenişleri tercih edilmiştir. Okunamıyan yerler de, Arab harfleriyle, aslındaki gibi gösterilmiştir.

FETH-NÂME-İ DİYÂR-İ ARAB BE-DEVLET-İ
KÂHİRE-İ SULTÂN SELİM HÂN — EBKÂHA'LLAHU

- Bi-hamdî'llah ki Hallâku'l-beriyât
Semâvâtı düzetti cümle devvâr
Resûlün gönderip işbu cihâna
Kamu mah'ûku Hakk'a etti da'vet
Cihân memlû oluptur nûr-i Ahmed
Cemî'-i enbiyânın âhiridir
Erişsin rûh-i pâkine atıyyât
Muhammed hürmetiçün yâ İlâhî
Yüz urdum hazretine yâ İlâhî
Muîn(ü) Muskit ü Kayyum(i) Hannân
Kerîm ü Lem-yazel üla ve âhir
Yarattın cümle mahlûkatı ahsen
- 2 a** Nazar ettin çün evvel ol türâbe
Kerîmsin dâimâ işin atâdır
Sen ol şehsin ki âlem sana muhtâc
Ben ol mücrim günehkâr ü zaifim
Yer ü gök dolusu vardır günâhım
Umarım şemme bahr-i rahmetinden
Beni reddeyleme bâbından ey dost
Sığındım sana yâ Zü'l-menni ve'l-cûd
Murâdını verirsin kam(u) nâse
Verirsen ben kuluna n'ola maksûd
Kamu âsî kuluna eyle rahmet
Şuru' ettim söze Hak kıla yârî
Gönül yembüunu eyleye cârî
Diyem bir pâdişâhın kıssasından
Cihân içinde var b'r şâh-i ekrem
- 2 b** Selîm Şehdir bilin ol şâhın adı
Anı bu yer yüzünün mâhî kılmuş
Ana bir gün erip ilhâm-ı gaybî
Cemî'-i askerini eyle ihzâr
Hak emriyle yürü âlemde meşhûr
Durup ihzâr kıldı cümle ceysin
Yürüyüben geçip Bahr-i Beyâzı
Gel imdi aşk ile dilden olup şâd
Dil ü candan geliniz Mustafâ'ya
- Yarattı Arş u Kürsi-yi semâvât
Yed:sinde yedi necm etti seyyâr
Salât et imdi sen de âşikane
Nice yerlerde izhâr etti âyet
Gözümüz nûrudur şâhım Muhammed
Yer ü gök ehlinin hem fâhiridir
Yer ü gök dolusu olsun tahıyyât
Kamumuzdan bizim yuygl günâhı
Ki sensin cüm'e âlemler penâhı
Alîm(ü) Zü'l-minen Sultân-ı Mennân
Olan mü'minlere her işde nâsır
Veli âdem hakkında dedin "ahsen" il
- Komadın kim vara sonra harâbe
Kulun işi kamu sehv ü hatâdır
Kamu mücrim gedâ taht ıssı hem tâc
Güneh deryâsına batmış nahifim
Uyutmaz gözleri göynük'ü âhım
Dilerim zerre nehr-i sefkâtinden
Senin lütfuna kıldım çünki derhost [1]
Ki sensin Râzık (u) Kassam (u) Mahmûd
Cemî'-i müslimîne âm(ü) hâse
Olam tâ yevm-i ukbâ içre mahmûd
Muhammed hürmetiçün verme zahmet
Nakiyy eyleye yoldan cümle hârî
Maânî âleminde ola sârî
Halâs ola işiden gussasından
Ânı kılmuş Hudâ gayet mükerrerem il
- Hidâyet eylemiştir âna Hâdi
Cemî'-i berr ü bahrin şâhı kılmuş
Demiş dur yukaru, eyleme reybi
Hudâdan gör ki ne emr ola ihzâr
Ele giren adüyu eyle makhûr
Takınp seyf-i bürrân dahî kişin
Müzeyyen etti sahrâ vü riyâzı
Resûlünü Hudâ'nın kılalım yâd
Salâvat verelim ol müctebâya

Na't-i Seyyidü'l-mürselin

Resûlullâhın ekrem ser-i ahyâr hem ebrâr
Senin eshâb ü âlindir Muhâcir zümre-i Ensâr

[1] درخورت şeklinde elifsiz yazılmıştır.

- Senin ser'in (i) kılmaştır müzeyyen Hâliku'l-eshâr
 Ezel bezminde denmiştir sekahüm rabbühüm sana
 Şarab-ı [²] فوق çekmişsin sana mekşûfdur esrâr
 Cemî'-i kavl(ü) fi'linde seni affeyledi Rabbin
 Ki her seb sünnetin oldu senin yetmiş kez istiğfâr
 Şeref feyz-i mukaddeste senindir evvel ü âhir
 Çü Rabbin feyz-i akdesde sana etmiş güzel enzâr ||
- 3 a Sana lûtf eyleyip Rabbin seni abd-i şekûr etmiş
 Yüz urup hazrete dersin becid Sübbûh yâ Gaffâr
 Sana çün nice yerlerde erişti avn-i Subhânî
 Gelip pâyine yüz sürdü جمال ضبي [³] hem eşcâr
 Sana izzet edip Rabbin cemî'-i cennet ehline
 Kesîb-i ahmer üstünde seninçün gösterir dîdâr
 Bu rûsendir ki Rahmân'ın katında izzetindedir
 Senin envârını kıldı nebîler alnına izhâr
 Sana emr oldu gün Haktan cihâd et deyü küffâre
 Kamu eshâbı cem'ettin ola tâ münhezim küffâr
 Çü çektin ceys-i subhânî olup fûlâda müstağrak
 Urup yetmiş bin eshâbı hoş ettin Kâ'beyi ithâr
 Fakîrindir hakîrindir senin yâ Hayre halki'llâh?
 Silâhşor derdmendindir yolunda cân eder isâr

Asker firistâden-i Sultân-i Rûm be cânib-i Diyâr-i Bekr

- 3 b Bir gün ol Sâhib-kırân-ı Şark u Garb, Süleymân-ı zemân, Siken-
 der-i devrân yâni Sultân Selîm Şâh b. Bâyezid Hân Tavvelallâhu ömrehu
 ve ebede devletehu Rûm vilâyetinde Edirne şehrinde tâk-ı muallâsında
 fâriğü'l-bâl oturup alâ rağm-i rûzgâr ayş ederdi. Diyar-i Bekr Beğlerbeğisi
 Mehmed Hândan resûl gelip nâme getirip Kırar Han [⁴] haberin bildirip
 Sultân-ı Rûm dahi nâmenin mührün götürüp mütalâa kılıp Diyar-i Bekr
 Beğlerbeğisi muâvenet talep ettiğün fehm edip biraz fikre varıp dîvân
 edip || vezîrleriyle meşveretleşip, Mehmed Hân'a âdem göndermek lâzımdır
 deyip Sipâhî oğlanlar ağâsı Sinân Beğ (i) ve Silâhdârlar ağâsı Bâli Beğ (i)
 dîvân'a dâ'vet kılıp vezîrler dediler kim Su'tân-ı Rûm'un emri bunun
 üzerinedir ki Rûm dilâverlerinden bir mikdâr âdem ırıp Diyâr-ı Bekr
 Beğlerbeğisi Mehmed Hân'a muâvenete varmak gereksiz deyicek, mezbûr
 beğler baş koyup, taşra gelip iki bin güşide sipâh seçip, yarâğ edip,

[²] فوق zevk olmalıdır.

[³] جمال ضبي olmalıdır.

[⁴] Kara Han olacak.

- hâzır olup ez subh şâh-i Rûm bârgâhına varıp, dest-bûs kılıp dediler ki: "Ey Şâh-i cihân! himmet-i âlin berekâtında varıp Kırar Hân birle buluşup, derneğin dağıtıp bi-avn-i Hüdâ başın kesip, âstâne-i devletinde galetân edevüz" deyip, baş koyup taşra gelip sefer yarâğında o'dular. Bir mübârek saatte Edirne şehrinde göçüp İstambul şehrine erip, birkaç gün karâr edip isnâ ve işrîn ve tis'a mie muharreminin on beşinci günü [19 şubat 1516] göçüp Deryâ-i Sepîdi [5] geçip azm-i Diyâr-i Bekr kılıp revâne oldular. Sultân-ı Rûm dahî Edirne tahtında kasr-ı muallâsında nice gün ays ü işret kılıp evvel-i bahâr erişip arzûy-ı taht-ı İstambul kılıp bir mübârek || saatte şehri Edirne'den göçüp, on gün yürüyüp taht-ı İstambul'a erip şehre girmeyip Hazret-i Eyyûb etrafında olan sebzezâr içre âb-ı revân kenarında bâr u büngâhlar, çetr-i hümayûnlar kurulup, Şâh-i cihân devletle erip karâr edip ays ü işrete meşgul oldu. Mezbûr beğler dahî (؟) ترخان birle yirmi gün yürüyüp taht-ı Kayseriyye önüne erişip, bir kaç gün at ve er dinlendirip karâr ettiler. Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân'a nâme yazıp, âdem salıp, sür'atle yürüyüp Diyâr-i Bekr'e erip Karahamîd üzerinde Mehmed Hân'a buluşup nâme-yi sunup i'lâm-ı hâl kıldı. Mehmed Hân, şâd(u) hurrem olup, Kürdistân beğlerine bildirip, cümle beğler şâd olup ays üzre o'dular. Bir gün Kırar Hân tarafından câsûs gelip, Kırar Hân kal'a-i Mardin üzerine erdi deyip haber verince Diyâr-i Bekr beğleri ittifak ettiler ki Kırar hân gafil iken varıp ordusun basıp, derneğin dağıtalar. Bu tedbir üzre yarak görüp bin beş yüz er ırıp Sarukaplanı baş kılıp gittiler. Mehmed Hân dahî mâbâkî asker birle süvâr olup giden dilâverlere kafâdâr olup bir mikdâr yürüyüp durdu. || Râvî kavlince: Sarukaplan ترخان birle yürüyüp çîn-i seher Kırar Hân ulusuna erip, mecâl vermeyip, gafil iken ordusun basıp, hayli âdem helâk kılıp Kırar Hân kavmi dahi bir yere cem' olup orduların basan âdeme nazar salıp durunca gördüler ki gelen âdem iken ziyâde değil. Hemân âvâze-i nefîr kılıp varan dilâverler üzerine gırıv kılıp yürüdüler. Bu taraftan Sarukaplan gördü kim kavm-i Kırar Hân cem' olup üzerlerine gelir. Kavmini âgâh kılıp anıl anıl gerisin özleyip, geldiği râhı izleyip, kafâsın gözleyip Kırar Hân askerini Mehmed Hân üzerine çekip yürüdü. Mehmed Hân, bir mikdâr giden ılgar erine kafâdâr olup durup, giden asker ziyâde eğlenicek, dönüp Karahamîd önüne gelip, karar eyledi. Bu cânibde Sarukaplan, Kırar Hân askeri önünce savaşı ede yürüyüp kemân yerlerine erip gördüler ki kafâdâr kimesne yok. Ayrık tâkatları olmayıp suyu özleyip kafâların gözleyü revâne oldular. Kavm-i Kırar Hân bu hâli görüp giden askerlerin kafâların sürüp erince asker-i Diyâr-i Bekr dahî erenleri görüp, tîr u kemânı kollara alıp, kafâlarına ok urup ceng(ü) âşûb || kıla yürüyüp nice âdemler kılıca gelip ve niceler pâyâmâl oldu. Âhırü'l-emr Karahamîd önünde cârî olan nehre erip nice-

[5] Marmara olduğu anlaşılıyor.

- ler at sıgratıp helâk olup ve niceler yüzdürüp halâs bulup Mehmed Hân önüne yetişip mâcerâyı haber verdi. Mehmed Hân ziyâde ihtirâz edip Karahamîd kal'asına arka verip Kırar Hân tarafını gözleyü karâr edip nâme yazıp kâşif birle Şâh-i Rûm'a irsâl eyledi. Râvî kavlince: kâşif ترجمان birle yürüyüp mâ-i Fırat üzre erip geçip Sinân Ağa, Bâli Ağa ordusuna yetişip hâli bildirip, geçip Şâh-i Rûm'a revâne oldu. Nice müddet yürüyüp Rûm'a erip deryâ-yi Sepîdi geçip Sultân-ı Rûm bârgâhına erip, dîvân'a girip baş koyup Mehmed Hân nâmesin sundu. Vezîrler nâmeyi götürüp Sultân-ı Rûm nazârına iletip mührün götürüp mütâlea kılap mefhûmu ma'lûm olıcak Şâh-i cihân gazaba gelip iki vezîrin azledip Sinân paşaya Diyâr-i Bekr'e varmak gereksin deyu emreyledi. Sinân Paşa fermân-berim deyip baş koyup taşra gelip ol gün sefer yarağın görüp yarındası
- 5 b Şâh-i Rûm bârgâhına varıp dîvân-ı || âlî olup cümle mîr ü sipâh hâzır olup Sinân Paşa Halîfe-i Rûm huzûruna girip dest-bûs kılap himmet taleb edip Şâh-i cihân dedi kim: "Ey Âsaf-ı devrân ve ey mîr-i dilrân, Hudâ nigehdârın ola. Uş cümle asker-i Rûm hâzır, müheyyâ. Ne mikdâr âdem dilersen al" dedi. Sinân Paşa taşra gelip göç yarağın görüp isnâ ve işrın ve tis'a-mie reb'ül-evvelinin on beşinci günü [18 Nisan 1516] göçüp Bahr-i Beyâzi geçip Üsküdar sahrâlarında karâr eyledi. Asker-i Rûm Bahr-i Beyâzi üç günde geçip Sinân Paşa şem'ine cem'olup Sultân-ı Rûm dahî hazret-i Eyyûb kurbanda olan sebzezârdan kalkıp İstambul tahtına gidip karâr edip ayş ü nûşe meşgul oldu. Sinân Paşa Üsküdar sahrâsında asker-i Rûmu üç gün yoklayıp kendüye yararın alıp bâkisine Şâh yanına varın deyu icâzet verip kendî ترجمان birle azm-i Diyâr-i Bekr kılap gitti. Râvî kavlince Sipâhî oğlanlar ağası Sinân Beğ ve Silâhdârlar ağası Bâli Beğ Diyâr-i Bekr kâşifinden karavul haberin alıp mâ-i Fırât'ı geçip azm-i Karahamîd kılap altı gün yürüyüp yedinci || gün Karahamîd sahrâsına erişip saff (ü) alaylar bağlayıp şukka-i a'lâm çözülp tabl, duhûller döğülüp sûrmâ ve nefir inleyip Karahamîde karşı yürüdü. O taraftan dahî Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân asker-i Rûm erdiğın bilip Kürdistân dilâverleriyle süvâr olup gelen hânlara karşı varıp yakîn erip iki asker ârâm kılap hânlar birbirin at üzerinden merhabâlayıp cümle asker birikip, yürüyüp Karahamîd önüne erişip hâr u büngâhlar kurulup Rûm Dilâverleri bir kolda karâr eyleyip Diyâr-i Bekr, Kürdistân mihterleri bir kolda karâr eyledi. Birkaç gün at ve âdem dinleup bir gün Mehmed Hân dîvân edip cümle beğler birle meşveretleşip, nice edelim deyip gûş urunca Sinân Beğ, Bâli Beğ dediler ki: "Ey Hân-ı Diyâr-i-Bekr! Şâh-ı Rûm biz bendeleri bu diyâra düşman eceliyçün irsâl etmiştir. Düşman varsa, delâlet kıl varip buluşalım. Hudâ kereminde fırsat Sultân-ı Rûm'undur" deyip hâmûş oldular. Mehmed Hân beğlerden bu haberi işitiip kol baş üzre koyup göç yarağın kılap üç gün müdâm yarak görüp göçüp
- 6 b Kırar Hân kasdına kal'a-i Mardin üzre revâne oldular. || Râvî kavlince: İki gün yürüyüp câsûs gelip Kırar Hân haberin getirip dedi kim: "Ey

Hân-ı Diyâr-i Bekr! Kırar Hân sen Hân'ın Karahamîdden kal'a-i-Mardin üzerine göçtüğün işitip kendi dahî kal'a-i Mardin önünden kalkıp bir göç beri göçüp bir otu suyu vâfir yeri bulup karâr eyledi" deyip hâmiş oldu. Mehmed Hân câsûstan Kırar Hân haberin alıp ihtirâz üzre olup zuhr vaktinde karâr edip tekrar Kırar Hân'a câsûs salıp kendiler yarak üzre oldular. Ol gece geçip ale's-sabâh göçüp azm-i Mardin kılıp ol gün yürüyüp ikinci vaktinde ârâm kılıp ol gece geçip çün kim subh enfâsı uruldu, asker-i Rûm dersû fûlâda müstağrak olup at arkasına gelip Mehmed Hân dahî üzerinde harb âletin müheyâyâ kılıp bir bâd-pâ rahşa süvar olup hânları tapılayıp saff (ü) alaylar bağlayıp Kasd-ı Kırar Hân kılıp yürüdü. İsrâk vaktinde Mardin sahrâsına erip şukka-i a'lâm çözülp tabl, (ü) nakkâreler döğülüp surnâ ve nefirler ecel ırın ırlayıp asker-i Rûm حراسان birle yürüdü. Kavm-i Kırar Hân dahî ez subh durup fûlâda müstağ-

7 a

rak olup Diyâr-i Bekr askerinin gözleyü durunca gördüler ki || karşılarmdan toz be-evc-i âsmâna ermiş gelir. Bildiler ki asker-i Diyâr-i Bekrdür, hemân üzerlerinde ceng âletin hâzır kılıp Diyâr-i Bekr askerine karşı top olup Sultân-ı Rûm sancağın gözleyü yürüdüler. Bu taraftan dahî sağ kolun diliri ya'nî Sinân Ağa ez-ser ü pâ fûlâda müstağrak olup saff (ü) alay önünce garîm gözleyip gelirken düşmanın bu vechile gelişin görüp at sürüp sancak önünde Mehmed Hân'a erip dedi kim: "Ey Hân-ı Diyâr-i Bekr! Bu geliş yaman gelişir. Bundan gâfil olmamak gerektir." Mehmed Hân: "Ye nice etmek gerektir?" diyecek Sinân Ağa dedi kim "Gerek olcuk nesneyi ben edeyim deyip emredip şukka-i a'lâm değşirilip bir tülband getirip fi'l-hâl el üşürüp sancak vaz'ın edip alemdârı ref' edip sancak-ı sepîd nâgehân zâhir olunca, ol taraftan kavm-i Kırar Hân giriv kılıp gelirken gördüler ki kalb-i cenâhta sancak-ı sepîd zâhir oldu. Hemân yüreklerine âteş düşüp, Şâh-ı Rûm bundaymış deyip sancak üzre varmağa mecâlleri olmayıp sağ kol üzerine meyl edip Anadolu ve Karaman askerleri üzerine yürüdü. Bir mikdâr ceng eri sol kola Bâlî Ağa

7 b

üzerine yürüdü. || Râvî kavlınce: Kavm-i Kırar Hân seyl-mikâl sağ kol üzerine erip ceng (ü) âşûb kılıp Anadolu, Karaman askerleri dahî cânübaş ele alıp eren düşman birle bir zamân döğüşüp nice nûr ü mihterler kılıca gelip âhirü'l-emr Anadolu Kethüdâsı düşüp Anadolu, Karaman askerinin tûskürüp nice merdler baş verdi. Karaman Beğlerbeğisi Husrev Hân dönmeyip gayret kılıp sipâhî oğlanlar yanına erip sancağın gözetip cenge durdu. Sipâhî oğlanlar ağası Sinân Beğ bu hâli görüp seyf uryân kılıp bir mikdâr sipâh birle erip kavm-i Kırar Hân'a dokunup bir zamân ceng kılıp ceys-i Kırar Hân'ı sıyıp, kafâsına sürüp sancakları üzerine döktüler. Silâhdârlar ağası Bâlî Beğ dahi sol kol üzerine gelen garîm birle buluşup gürz-i girân birle döğüşüp seyf-i uryân birle sîneler söküşüp bir mikdâr ceng edip nice âdemler türâbe düşüp kavm-i Kırar Hân'ı sıyıp sancakları üzerine varınca sürdüler. Ol tarafta Kırar Hân sancağı dibinde dururken gördü kim asker-i Diyâr-i Bekr kendi kavmini sıyıp

- 8 a sancak üzerine döktü. Sağ, sol olan beğlerine komân deyu tenbîh kılıp kavm-i Kırar Hân giriv kılıp dönüp Diyâr-i Bekr askeriyle || cenge durup sancak üzerinde bir dâr u gir kıldılar ki vâsf olunmaz. Asker-i Diyâr-i Bekri döndürüp sancakları üzerine dökünce, Mehmed Hân bu hâli görüp sağ, sol beğlerine istimâlet verip, sancak-ı sepîdi debredip sağ koldan Sinân Ağa ve sol koldan Bâli Ağa Rûm dilâverleriyle, Kürdistân mihterleriyle Kırar Hân üzerine yürüyünce ol taraftan dahî Kırar Hân gördü kim Mehmed Hân cümle askeriyle üzerine sürdü. Hemân borusun ağırdıp Diyâr-i Bekr beğlerin karşıladı. İki asker birbirine erişip, karışıp key acâib dâr u gir kıldılar ki vâsf olunmaz.

**Meclis-i Kitâl-i Kırar Hân be-Hân-ı
Diyâr-i Bekr der-sahrâ-yi Mardin**

<p>Kal'a-i Mardin önünde koptu ceng
Bir neberd oldu ki göz görmüş değil
Toz kopuban tuttu âlem yüzünü
Kan buhârından görünmezdi cihân
Niceler sıyrırmış idi kolunu
Bir taraftan Rûmiler edip sitiz</p>	<p>Atılaban darbzen tîr ü tûfeng
Rüstem anı görüp işitmiş değil
Niceler unutmuş idi özünü
Niceler sivişüben oldu nihân
Niceler bulamaz idi yolunu
Kara Hân kavmine eylerlerdi hîz </p>
<p>8 b Ol taraftan Kara Hân ceysi kamu
Seyfi uryan eyleyip kırıştılar
Çünkü bir sâat iki ceys etti ceng
Saldı Merrîh seyfin ol cengi görüp
Vardıınca ceng [°] کاتی
Nice'ere zahm erip akmıştı kan
El götürüben Mehemed Hân hemân
Ahmed-i Muhtâr hakkı yâ Kerîm
Yer ü gök Arş ile Kürsî hakkıçün
Kâbe kavseyni ev ednâ hakkıçün
Şeh Selîm Hân askerine nusret et
Müstecâb eyle duâmı yâ Ganî
Böyle deyüben temâm etti sözü
Sağ u sola yürünüz deyip hemân
Yürüyüp tekbîr edip ceys-i Selîm</p>	<p>Arka bir edip dururlar ey amü
Nat'-ı meydân üzere sürüştüler
Birbirine âlemi eyledi teng
Mesnedinin üstüne kâim durup
Nicelerin gitmişiydi tâkati
Nice tenler boş kalıp çıkmıştı cân
Dedi vâhiddîr Hudâ yoktur gümân
Kıl muzaffer biz kulunu yâ Rahîm
Gazilerin seyf(ü) tûrsü hakkıçün
Cümle-i a'lâ vü ednâ hakkıçün
Lûtf edip özüne anın izzet et
Eyleme biz kulunu hor u deni
Akıduban kanlı yaşları gözü
Kal'a-i Mardin önünde ol zamân
Kara Hân Kavmini kırdılar delîm </p>
<p>9 a Saflarını bozuban dağıttılar
Sıydılar ceys-i Kırar Hânı o dem
Kara Hân başını ol dem kestiler
Hem sekiz bin baş dahî oldu kat'
Şeh Selîm Hân askerine erdi nasr
Asker-i Rûmî düşmen ardın sürdüler
Düşmenin sonunu tâlân ettiler
Asker-i Rûm cem' oluban döndüler
Asker-i Rûm üç gün etti ays u nûş
Âhirine erdi işret âkıbet
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver salâvet rûh-i pâkine anın</p>	<p>Düşmenin kalbine hoş dâğ ettiler
İrresin mü'minlere hergiz nedem
Rumhunu sıyıp kemânın yastılar
Kan ile bürünmüş idi cümle nat'
Ol gün içre kim erişti vakt-i asr
Nicenin boyunlarını urdular
Niceyi ol günde nâlân ettiler
Kal'a-i Mardin önünde kondular
Zevk (u) işret eyleyüben bâde nûş
Hoş saâdet hayr olursa âkıbet
Ahmedin şer'ine lâyük kıl amel
Nâr-i dûzahtan ırağ ola canın</p>

[°] اول کاتی . olması muhtemel.

- Râvî kavlince: Asker-i Rûm Kırar Hân ceysin sıyıp ordusun yağmâ kılıp dönüp kal'a-i Mardin önüne erip karâr ettiler. Mehmed Hân emr edip nâme yazılıp Şâh-i Rûm'a feth ü fütûh haberlerin irsâl ettiler. ||
- 9 b** Resûl ترخان birle yürüyüp revâne oldu. Akabince Kırar Hân başın ve ol cengde kesilen beğler başın cem' edip nice âdem birle Sultân-ı Rûm'a irsâl eyledi. Sinân Paşa dahî kona göçe yürüyüp bir gün Kayseriyye kal'ası önüne erip bâr u büngâhlar kurup asker-i Rûm birle karâr eyledi. Birkaç gün at, er dinlenip Diyâr-ı Bek (r) den irsâl olan âdem sür-atle yürüyüp bir gün Kayseriyye önüne erişip ceys-i Rûm'u görüp tahtsîn edip Sinân Paşa bârgâhına erip beşâret haberin verdi. Âsaf-ı zemân, ol Rüstem-i Dâstân ziyâde şâd olup gelen âdemi hil'atlayıp bâ'zî âdem koşup azm-i Rûm kılıp revâne oldular. Sultân-ı Rûm dahi taht-ı Kostantaniyyede oturup Diyâr-ı Bekr tarafından beşâret haberine muntazır olup ays ü nûş kılırdı. Bir gün Diyâr-ı Bekrden yort eden âdem erip Deryâ-yi Sepîd'i geçip şah-i Rûm âstânesine erip beşâret haberin verip Mehmed Hân nâmesin sunup, bâkî kelâm nâmededir deyip hâmûş oldu. Şâh-i cihan. nusret haberin işitip Hâlik'a şükr kılıp gelen âdeme hil'at verip in'âm, ihsân kılıp ays u nûşa meşgul oldu. Râvî kavlince: Sinân Paşa dahî şehri Kayseriyye önünde birkaç gün ârâm kılıp bir gün Diyâr-ı Arabdan câsûs
- 10 a** gelip dedi kim: || "Ey Âsaf-ı devrân! Âgâh ol kim Mısır Halifesi Sultân Gavri, sen Âsafın Rûmdan asker çekip Diyâr-ı Bekr üzerine revâne olduğun işitip cümle beğleriyle meşveretleşip, nice edelim deyicek cümle mîr-i Çerakisân kelâm edip demişler ki: Ey Sultân-ı Mısır! Sultân-ı Rûm nice def'a asker gönderip bizim ile muhârebe kılmuştur. Sen Sultân devletinde, gelen askerlerin darb-ı seyfle dağıtıp girizân kılmuştur. Şimdiki hinde diyâr-ı Fars'a ulaşip anın fethi tedârikündedir. Ammâ Sofi-i bî-dîn ortadan gidicek yine bizim ile muhârebesi mukarrerdir. Bundan gâfil olmamak gerektir. Müveccih tedbir gerektir" deyip hâmûş oldular. Sultân-ı Mısır: Ye ne revâ görürsüz?" deyicek dediler ki: "Ey Halife-i Mısır cümle beğler böyle revâ görürler ki ceys-i Mısır fûlâda müstağrak olup yürüyüp diyâr-ı Haleb'e inip asker-i Rûm birle buluşup, şâhları bile değilken, yğnakların dağıtıp sonların yağma kılmak gerek" deyicek Sultân-ı Mısır dahî rizâ verip askerine in'âm, ihsânlar kılıp yarak edip Mısırdan göçüp yürüyüp, Sâlihiyye'ye erişip, kum deryâsına girip geçip Şâm üzerine erip birkaç gün ârâm edip Şâm'dan göçüp nice berr ü beyâbân kat' edip diyâr-ı Haleb'e gelip erdi. Şimdiki hinde Haleb üzre bir yğ-
- 10 b** naktır kim şerh olunmaz deyip || sâkit oldu. Sinân Paşa câsûstan bu haberi alıp, nâme yazıp Mısır ahvâlin derc edip Sultân-ı Rûm'a resûl birle i'lâm kıldı. Resûl sür'at birle yürüyüp bir gün Rûm'a erişip Şâh divânına girip baş koyup Sinân Paşa nâmesin sundu. Vezîrlere nâmeyi alıp Sultân-ı Rûm huzûruna girip nâmeyi arz kılıp Şâh-ı cihân nâmeyi alıp mütlâlea kılıp Sultân-ı Mısır haberin bilip fi'l-hâl Sinân Paşa'ya emr edip, nâme yazılıp vaktine hâzır ol, uş ben dahî eriştim deyip nâmeyi mühürleyip hayyâl

- birle Sinân Paşa'ya irsâl ettiler. Pes hayyâl sür'at birle yürüyüp Kayseriyye önüne erip Sinân Paşa huzûruna girip nâmeyi sunup ağız haber dedi kim: "Ey Âsaf-ı devrân! Şâh-ı Rûm beş on gün içre erişir" deyip hâ-mûş oldu. Sinân Paşa şâd (ü) hurrem olup ays u nûşe meşgul oldu. Râvî kavlince: Şâh-ı Rûm dahî hemân sefer yarâğın buyurup göç üzre olup bir muhârek sâatte isnâ ve işrîn ve tîs'a mîe cümâde'l-ülâsının dördüncü günü taht-ı Rûmdan göçüp Deryâ-yi Sepîd'i geçip azm-i Kayseriyye kılıp ترخان birle yürüyüp Akşehir'e çıkıp karâr eyledi. Diyâr-i Bekr Beğler-
11 a beğisi Mehmed Hân irsâl ettiği Kırar Hân başı ve nice baş, || burun birle gelen âdemler şâh-ı cihân ordusuna erip kûs-i Kırar Hân'ı döğüp şukûh (ü) şehâmet birle yürüyüp dîvân-ı âlî'ye erip Kırar Hân ve sâir beğler başların arz ettiler. Şâh-ı Rûm nusrat veren Hâlik'a şükr kılıp gelen âdemlere diyâr, iklim in'âm edip nâme yazıp gelen âdemler birle Mehmed Hân'a irsâl eyledi. Ağız haberi, uş ben dahî erdim dedi. Diyâr-i Bekr âdemleri ترخان birle yürüyüp mâ-i Fırat'ı geçip Diyâr-i Bekr'e çıkıp Sultân-ı Rûm nâmesin Mehmed Hân'a sunup selâmın değirdi. Mehmed Hân şâd olup ays u nûşe meşgul oldu. Sultân-ı Rûm dahî Akşehir'den göçüp azm-i Kayseriyye kılıp ترخان birle yürüdü. Bir gün Sinân Paşa haber alıp Şâh-ı Rûm yakın erdiğin bilip asker-i Rûm birle göçüp Türkistân vilâyetine girip Elbistan sahrâsına çıkıp karâr eyledi. Şâh-ı Cihân dahî kona göçe yürüyüp şeh-i Kayseriyye önüne erip kavm-i şehir istikbâle çıkıp tapu kılıp Kayseriyye önünde bâr, büngâhlar, getri-hümâyûnlar kurulup Sultân-ı Rûm azamet birle erip bârgâhında karâr edip kavm-i asker kollu kolunda ârâm ettiler. Râvî kavlince: Sultân-ı Rûm
11 b Kayseriyye önünde üç gün ârâm edip at, er dinlenip kavm-i asker|| yarak görüp dördüncü gün ale's-sabâh göçüp Türkistân vilâyetine girip azm-i Elbistan kılıp beş gün yürüyüp altıncı gün Elbistan sahrâsına erip Sinân Paşa Şâh-ı Rûm erdiğin bilip asker-i Rûm'u atlandırıp karşı gelip Şâh-ı Cihân dahî yürüyüp yakın erince Sinân Paşa erip attan inip baş koyup piyâde yürüyüp erip dest-bûs-i şâh kılıp yine süvâr olup Sultân-ı Rûm yanınca yürüyüp asker-i Rûm üzerine erip ceys-i Rûm saf saf durup Şâh-ı Rûmu tapulayup cümle asker birikip saff (ü) alay başlayıp Siken-dervâr yürüdü.

**Residen-i Şâh-ı Rûm be-asger-i muzaffer-i hod
der-sahrâ-yi Elbistan**

Çünkü Türkistân elinde Şeh Selim
 Dedi: Ey Hayy ü tuvânâ-yi izâm
 Hamdü li'llâh askerime ermişim
 Sağa sola bakuban seyrân kılır
 Çün alaylar sağ u soldan yürüdü
 Görmez idi kimse kimse yüzünü
 Key acâib izdihâm oldu o dem

Buluşup ceysine hamd etdi delim
 Sen verirsin cümle mahlûka nizâm
 Nice kez lütfunu ey Hak görmüşüm
 Asker-i Rûmu gören hayrân kalır
 Toz kopup âlem yüzünü bürüdü.
 Dikkat eden görmez idi özünü
 Ben size takrîr ederim işbu dem il

- 12 a** San Sikender cem' edip ceysin tamâm
Yâ Süleyman, âlemi san seyr eder
Şol kadar atıldı ol günde tüfeng
Koptu-âlem içre ol gün sâika
Dedi: Yâ Rab rûz-i mahşer erdi mi?
Haykırp Sevr'e dedi kim yâ ahi
Yer dirilir mi nedir bu zelzele
Anladınsa lütf edip eyle beyân
Kaldı az kim zehremiz olaydı çâk
Lütf ile Sevr-i azim edip ke'âm
Dedi: Bir seh var yer üzre gazidir
Cem' edip ceysin cihânı seyr eder
Lütfun ırgürür Hudâ dâim ana
Adına derler cihânda Şeh Selim
İşitip Mâhi hemândem açtı baş
Yürümtüş Dîv-i sepid üzrey hûmâm
Gördüğü miskine dâim hayr eder
Ka'r-ı deryâya kaçıp girdi neheng
Güş edip Mâhi sığındı Hâlik'a
Gözümüz ol günü dahi gördü mü?
Anladın mı işbu hali yâ sahi
Doldu âlem hây ü hüy ü gulgule
Var ise ilmin bize de kıl iyân
Başımıza dökülür mü işbu hâk
Çağıruban Mâhi'ye verip selâm
İşbu gavga, ceysinün âvâzıdır
Gördüğü miskine dâim hayr eder
Fursat ü nusrat kılur dâim ana
Lütf eder her dem ana Hayy ü Alim
Akitip gözü pınarı kanlı yaş II
- 12 b** Dedi: Ey Hak görmüşüm lütfun delim
Rûy-i arz üzre ana sen izzet et
Zevk(ü) işret üzre dâim tut anı
Böyle deyüben dedi kim: Yâ Alim
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver salâvet rûh-i pâkine anın
Bir kulun var der-cihân nâmı Selim
Ceysine cümle anın sen nusret et
Dileriz bu lütfu senden yâ Ganî
Sevr ü Mâhi keşti sözün yâ Hakîm
Ahmed'in ser'ine lâyük kıl amel
Nâr-i düzahtan ırağ ola canın

- Râvî kavlince: Şâh-i Rûm حرسان birle yürüyüp Elbistan önüne erip, bâr u büngâhlar kurulup, Şâh-i Cihân otağına inip, cümle asker kollu koluna varıp karâr ettiler. Birkaç gün at ve er dinlenip, Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân'a nâme yazıp mâ-i Fırât üzre Şâh'a gelesin deyip nâmeyi hayyâl birle irsâl kıldılar. Pes hayyâl ترخان birle yürüyüp, Diyâr-i Bekre çıkıp Şâh-i Rûm nâmesin Mehmed Hân'a sunup Şâh selâmın degirdi. Mehmed Hân nâmenin mührün götürüp, mütâlea kılıp, dâ'vet olunduğun bilip, kol baş üzre koyup, asker-i Rûm'u, Şâh-i Rûm erdiğinden âgâh kılıp, göç yarağın kılıp, kal'a-i Mardin üzre âdem seçip kendi göçüp azm-i Fırât || kılıp revâne oldu. Şâh-ı Rûm dahi yarak görüp,
- 13 a** Elbistan sahrâsından göçüp azm-i Malatya kılıp, üç gün yürüyüp bir âb u havâsı hoş câygâha erip, ol gece ârâm kılıp ale's-sabâh göçüp, iki gün yürüyüp bir otu, suyu vâfir yere erip ol gece ârâm eyledi. Asker kavmine cebe ulaştırıp, münâdfler nidâ edip dediler ki: "Ey kavm-i islâm! Yarınki gün şehri Malatya üzerine erilir. Şâh-i Cihânın emri bunun üzerinedir ki asker-i Islâm dersü zînetlenip üzerlerinde harb âletin ârâyde kılalar. Bir bölük asker, Şâh'ın bârgâhiyle ileri varıp Şâh-i Rûm yakîn ericek yine karşı gelip şenlik kılalar. Asker-i Rûm âgâh olup, ol gece ârâm edip ez subh bir bölük asker piyâde ve atlı, Şâh bârgâhın alıp revâne oldular. Duhâ vaktinde şehri Malatya üzerine erip bârgâhlar, çetr-i hümâyûnlar kurdular. Şâh-i Rûm dahî dersü askeriyle göçüp حرسان birle, gün kubbe-i feleğe dikilince yürüyüp şehri Malatya üzerine yakın erince, Ol taraftan otağla varan asker Şâh erdiğin bilip sâz ü seleb

- 13 b ârâyde kılıp istikbâle çıktılar. Sultân-i Rûm dahî yakın erip, kavm-i asker birbirin görüp piyâdeler || tüfeklerine bir kezden ateş değirip, iki cânibden savâik peydâ olup, rûy-i âlem duhân birle bürünüp, at ayağından yerler dinleyip mûr (u) melah belinledi.

Kıssa-i şâdmâni-i asker-i Rûm der-piş-i Malatya

Çün savâik koptu ansız der-cihân
Tuttu âlem yüzünü ol dem dühân
Toz kopup kapladı âlem yüzünü
Birbirin görimez oldu âdemi
Ürküben ahû-yi sahrâlar kaçar
Asker-i Rûm mevc urdu nite bahr
Şeh Selim Hân bakuban sağa sola
El götürüp dedi: Ey Hayy u Alim
Çün senin emrinle girmişiz yola
Umarız biz kula kılasın atâ
Rahmetine yok nihâyet yâ Gani
Müstecâb eyle İlâhî dâ'vetim.

Div ü perri kaçuban oldu nihân
Yere urdu nice hayl ıssın a cân
Görmez idi kişi yâri yüzünü
Bin yaşayan görmemiştir ol demi
Sanki perridir cenâh açıp uçar
Kavm-i düşmen görüp oldu anı kahr
Sürüp atın yürüdü doğru yola
Askerime nusrat eyle yâ Rahim
Almışız seyf ile türsü uş kola
İşimiz gerçi bizim sehv ü hatâ
Eyleme mü'minleri hor u deni
Özüne arz etmişim uş hâcetim II.

- 14 a Böyle deyüben tamâm etti sözün
Cümle asker birle çünkim Şeh yürür
Kal'adan çıkıp sıvışır ol zamân
Ehl-i kal'a karşıladılar Şeh'i
Bârgâhına erişti Şâh-i Rûm
İstirâhat kıldı üç gün anda Şâh
Lâk sen de ver salâvet her nefes

Şeh Selim Hân ya'ni ol merd-i güzün
Nâib-i kal'a bu hâfâtı görür
Aluban başını gitti ol yaman
Gördüler erişti çünkim ol mehi
Hep karâr etti inüben ceys-i Rûm
Şeh Selim bin Bâyezid ol yüzü mâh
Adn ü Firdevs bâğın edersen heves

- Râvî kavlince: Şâh-i Rûm Malatya önünde bârgâhına erip otağına inip üç gün karâr edip, şeh-i Malatya'yı zapt edip sancağın bir kuluna verdi. Dördüncü gün emr edip mâ-i Fırât kenârında bâr-u büngâhlar kurulup, Şâh-i Cihân Malatya üzerinden göçüp mâ-i Fırât üzre otâğına erip Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân'a muntazır olup karâr eyledi. Birkaç gün ays edip Mısır sultanı Gavri'den kâsıd gelip nâme getirip: Elbis-tan, Maraş, kadîmü'l-eyyâmdan Mısra tâbi'dir. Yine lûtf edip mülkü sâhibi-ne ismarlamak hoştur, ve illâ kulu zapt edemezdem demiş. Sultân-ı Rûm ||
14 b bu haberi gûş edip, gazaba gelip gelen kâsıdı habs buyurdu. Kendi ayşe âğâz eyledi. Bu esnâda mübârek şeh-i recep dahî erip, regaib gecesi hâzır olup, Diyâr-i Bekr Beğlerbeisi Mehmed Hân'dan âdem gelip, yarınki gün Şâh nazarına erişir deyicek Sultân-ı Rûm şâd olup leyl erişip piyâdelere şenlik buyurdu. Vakt-i işâ dühûl edicek piyâdegân-i asker-i Rûm hıyâm önüne çıkıp saf saf olup, tüfekleri ele alıp şenlik kıldılar.

**Kıssa-i şâdmâni-i asker-i Rûm der-şâm-ı Regaib
der-kenâr-ı âb-ı Fırât**

15 a	<p>Saf tutup atıldı ol gece tüfenk
Key acâyib gece oldu ol gece
Ol kadar yandı çerağ (ü) şem'ler
Kaçtı ürküben kamu tayr u vuhûş
Hoş acâyib zinet etti kavm-i Rûm
San kevâkip yere inmişti o dün
Bakuban rişk eyledi cennât-ı hûr
Emr edip Rıdvân da zeyn oldu cinân</p>	<p>Ka'r-ı deryâya kaçıp girdi neheng
Gûş edin vasfın deyelim kim nice
Savt-ı tüfekten tutuldu sem'ler
Mâ-i Kevserden kılâsın sen de nûş
Sen hakkın ihsân (ü) lütfün her dem um
Ben size takrir ederim uş bu gün
Rahmetinden biz kul' ey Hak etme dür
Tutma şekki sen bu sözüme inan !!
Müslimin üzre okurlardı selâm
Takınap parmaklarına engüşteri
Bâtılı terk eyleyüben diye hak
Zerrece kalbinde olmaya gümân
Aş ü nûş edip ebed tâ şevk ede
Budurur uş bu gece senden dilek
Cümle ceysine annın sen nusret et
Kamu havf ettiği yerden saklagıl
Dileriz bu lütfu senden yâ Ganî
Rahmetinden umarız biz yâ Muîn
Cümlemiz mağfûr kılmak müntehâ
Gayrdan dâim mutahhar kıl dili
Şevkin ile zevk ede gamlı gönül
Dâimâ eltâfını fikr edevüz
Rahmet eyle biz kuluna yâ Rahîm !!
Adn ü Firdevs bağın edersen heves</p>
15 b	<p>Birbiriyle hûr-i iyn edip kelâm
Derler idi var mı bize müşteri
Ol kuluna bizi çift eyle (ye) Hak
Getire Hakk'ın resûlüne imân
Cennet içre bizim ile zevk ede
Dahi dediler ki yâ Rabb-i felek
Şeh Selim Hân'ın özüne izzet et
Özünü cümle hatâdan beklegil
Hem saâdet üzre dâim tut anı
Böyle deyip kesti sözün hûr-i iyn
Rahmetin yemmine çün yok intihâ
Nûr-i zâtinla münevver kıl dili
Hubbün ile olubanı memlû gönül
Her nefes tâ kim seni zikr edevüz
Mustafânın hürmetiyçün yâ Kerim</p>	Lik sen de ver salâvet her nefes

- Râvî kavlince: Ol gece nihâyet bulup subh enfâsı urılıcâk Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân on iki alem, on iki bin Kürdistân dilâveriyle atlanıp bölük bölük mâ-i Fırât-ı geçip, saff (ü) alay bağlayıp, tabl (ü) nekkarelerin döğüp, sûrnâ ve nefirlerin inletip yürüyüp Sultân-i Rûm ordusuna yakın erince mukaddimler haber alup süvâr olup gelen Hân'ları karşılayıp, asker-i Rûm'un bir tarafında bâr u büngâhlar kurulup karar ettiler. Bu esnada Bayburt Beğ'i Ahmed Hân'dan âdem erip yakın erdiği bildirip mukaddimler dersü süvâr olup ترخان birle yürüyüp, gelen Hân'ı karşılayıp, yürüyüp askere erip bir kolda yer gösterip karar ettiler. Yarındası Amasya Beğlerbeğisi Mehmed Hân'dan âdem erip Amasya Beği yedi bin [6] کن دوز خرجته askeriyle uş erişti deyu haber verip mukaddimler dahî dersü süvâr olup, karşı varıp, istikbâl kılıp, asker önünce yürüyüp Şâh-i Rûm ordusuna erip bir kolda yer gösterip karar ettiler. Şehr-i Malatya üzerinde asâkir-i İslâm cem' olup bir yığınak oldu kim lisân anı şerh etmekte || âciz nite. Râvî kavlince: Evvel Sultân-i Rûm'un bârgâhın on bin tîr-endâz kader-endâz dilâver kat ender

[6] Harçene, Amasya'nın eski bir adıdır. Bk. İbn-i Kemal, Tevarih-i Âl-i Osman, 7. defter. S. 25. T. Tarih Kurumu neşriyatından.

- kat olup annın etrafına on iki bin âhen gönüllü müzerkeş geyimli mîr ü sipâh karâr eyledi. Sağ kola Anadolu Beğlerbeğisi Zeynel Hân, otuz bin Anadolu askeriyle karâr eyledi. Annın cânibine Karaman Beğlerbeğisi Hüsvrev Hân yedi bin Turgut dilâveriyle karâr eyledi. Annın cânibine Şehsüvâr oğlu Ali Hân, sekiz bin Türkistan mihterleriyle karâr eyledi. Sol kola Rûmeli Beğlerbeğisi Yûsuf Hân, otuz bin Rûmeli askeriyle karâr eyledi. Annın cânibine Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân on iki bin ölümleri Kürdistân dilârleriyle karâr eyledi. Annın cânibine Migili Girey Hân oğlu Sa'd Girey Hân, üç bin tîr-endaz, ekseri tîrkeşli, Oğuz erenleriyle karâr eyledi. Annın cânibine Amasya Beğlerbeğisi Mehmed Hân, yedi bin Harcene askeriyle karâr eyledi. Annın cânibine Bayburt Beği Ahmed Hân, üç bin demir tonlu İsfir mihterleriyle karâr eyledi.
- 16 b Bu sâire yüz yirmi iki bin demir tonlu muğrak kılıçlı sipâh olup Sultân-ı Rûm bârgâhın kuşayup karâr ettiler. Râvî kavlince: Bir gün || Sultân-ı Rûm divân-i âli kılıp beğleriyle meşveret kılıp dedi kim: "Ey tac u tah-tımın revnakı Hânlarım! Ne revâ görürsüz kim ben muvahhid-i Hudâ, Rûm vilâyetinden asker çekip siz gaziler ile ol mürtedd-i bî din Erdebil oğlu İsmâil kaskına Diyâr-i Bekr üzerine teveccüh edicek Sultân-ı Mısır, ol bî dine muâvenet kaskına asker çekip, şehri Haleb'e gelip biz Diyâr-i Bekr Vilâyetine girecek yürüyüp kafâmıza geçip fesâde müeddî ola" deyip gûş urunca cümle hân'lar ayağ üzre durup dediler ki: "Ey Şâh-i Cihân! Dünya durduğunca olgıl câvidân. Sultân-ı Mısır asker çekip ol mürtedd-i bî dine muâvenet kaskın edip kuttâ'-ı tarîk bigi yolumuza geldiyse vacîb oldur ki sen Şâh, sedd-i-Sikender bigi saff (ü) alayların bağlayıp biz bende-lere kafâdar olasın. Biz dahî cân u başı ele alıp, yürüyüp sultân-ı Mısır üzere-ri varıp esker-i Mısır birle buluşup dâr u gîr kılıp bi-lûtf-i Hudâ Sultân-ı Mısırın derneğın dağıtıp, nâm ü nişânın âlemden götürevüz" deyip hâmuş oldular. Şâh-i cihân beğlerden bu haberi işitip şâd olup, "Sultân-ı Mısır üzerine göç emredip yarak üzre oldular. Bir gün şehri Malatya üzerinden göçüp azm-i Halep || kılıp, üç gün yürüyüp bir mâ-yi cârî üzerine erip ol gece ârâm kıldı. Çün kim subh enfâsı uruldu, Şâh-i Cihân süvâr olup cümle mîr ü sipâh tapu alıp, revâne olup, yedi gün yürüyüp bir kûh-i ser-bülend eteğine erip ârâm ettiler. Kılavuzlar Şâh-i Rûm bârgâhına erip dediler ki: "Ey Sultân-ı âlem! Bu Kûh-i Dûzah kim görünür, Timur Hân diyâr-i Şam kaskın kılıp bu araya erip, yedi günde bu derbendi geçip diyâr-i Şam üzerine revâne olmuş. Bu Kûh ca'b derbenddir, gafîl olacak yer değildir" deyip hâmuş oldular. Şâh-i âlem bu haberi işitip vezîrlere, görün deyü emr edip vezîrlere dahî süvâr olup derbendi görmeğe gittiler. Biraz yürüyüp, derbendi görüp, seyredip, cümle râhları cüst ü cû kılıp, dönüp Şâh'a gelip dediler ki: "Ey Şâh-i cihân! Ziyâde sa'b dağdır. Ammâ işimiz Hudâ onara" deyip, tapu kılıp mekânlarına erip ârâm ettiler. Ale's-sabah asker-i İslâm dersü süvâr olup, ol kûh eteğın tutup, yürüyüp, derbende girip, dağ, taş cümle âdem birle memlû olup Kavm-i Rûm yol bulmayıp denk (ü) hayrân âciz (ü) fîrûmande olup durdular. Nite: ||.
- 17 a

17 b

**Resîden-i Sultân-ı Rûm be-asker-i muzaffer
be-Derbend-i Kûh-i Dûzah**

Dağ u derbend doldu cümle âdemî
İzdihâm oldu yıkıldı niceler
Rûz-i mahşer sanki ol gün erd' idi
Niceler reh bulmayıp attan iner
Niceler hayrân ü sergerdân o gün
Niceler attan inip oldu yayak
Nice atı taş uçup eyledi hurd
Dağ u taş oldu o gün âdem dolu
Âciz ü dermânde hep mîr ü gedâ
Derler idi: Sen halâs eyle bizi
Ol gün ol gece yürüyüben geç'p
Bin belâ mihnetle geçtiler dağı
Lûtf-i Hak erip o dağı geçmişiz
Bir ova var idi anda ol zamân

Vermesin Hak kullarına ol demi
Bulmayıp reh kaldı ol gün niceler
Yâ halâyık göreceğün görd' idi
Nice yükler uçuban pır pır döner
Ben size takrîr ederim uş bu gün
Kadir olmaz ileri basa ayak
Nice âdem yıkılıban oldu mürd
Şerh edemez kimse ای یوزی صلو [?]
Çağırıp birbirine edip nidâ
Yâ İlâhî akıtıp yaşlar gözü
Niceler sürçüp kayalardan uçup
Niceler baş koyup eritti yağı
Nice nice kayalardan uçmuşuz
Şâh erüben kondu ol demde hemân ||

18 a Kavm-i asker cem' oldu yanına
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver selâvet rûh-i pâkine anın

Nicenin dâğ erdi ol gün cânına
Ahmed'in şer'ine lâyük kıl amel
Nâr-i dûzahtan irâğ ola canın

Râvî kavlince: Şâh-i Rûm cümle asker-i Rûm birle derbend-i Kûh-i Dûzah'ı gaci'rla geçip, bir sahrâya erip, iki gün ârâm kılıp asker-i İslâm yanına cem' oldu. Üçüncü gün göçüp azm-i Antab kılıp, üç gün yürüyüp, yakın erip bir âb u havâsı hoş câygâhta karâr eyledi. Kal'a-i Antab nâibi Yûnus Beğ haber alıp istikbâle gelip nice belekler çekip, Şâh-i Rûm dahî dühûlün kabûl kılıp, hil'atlanıp, Şâh önüne düşüp kılağuz olup Antab önüne erişip bârgâhlar kurulup. Şâh-i cihân erip, ârâm edip kavm-i asker kollu koluna varıp karâr ettiler. Sultân-i Rûm kal'a-i Antab ileyinde üç gün karâr eyledi. Şehr-i Haleb'den câsûs gelip haber getirdi kim Sultân-i Mîsr Haleb önünden göçüp, kavm-i Mîsr fûlâda müstağrak olup, iki menzil yürüyüp, Dâvud Nebî türbesi önüne erip Merc-i Dâbık demekle ma'rûf sahrâda âb-ı revân || kenârında karâr eyledi deyip hâmûş oldu. Sultân-i Rûm bu haberi işitip emr edip, yarın göçtür deyü münâdîler nidâ edip asker kavmin haberdâr ettiler. Çün kim enfâs-i subh urulup nat'-i zulemât dürüldü, Şâh-i cihân asker-i İslâm birle süvâr olup kal'a-i Antab önünden göçüp, azm-i Haleb kılıp, yürüyüp zuhr vaktinde bir hoş câygâha erip bârgâhlar kurulup ol gece ârâm olundu. Al'es-sabâh yine göçüp, üç gün yürüyüp bir mâ-i cârî üzerine erip karâr edip, asker-i Rûm ol gece âlet-i harbi ihzâr kılıp, sabâhı gözleyip durdular. Râvî kavlince: Çün kim deycür-i leyl ref' olup nûr-i nehâr zâhir oldu, asker-i Rûm fûlâda müstâğrak olup dersü at arkasına gelip, Sultân-i Rûm bârgâhın gözleyü, saff (ü) alay bağlayıp durdular. Şâh-i Cihân dahî ez subh durup Hâlik'a hamdü senâ kılıp bir hink-i tâzî'ye süvâr olup, yürüyüp, cümle Hânlar at sürüp

- ileri gelip Şâh'a istikbâl kılıp yerli yerine varıp şükka-i a'lâm çözülp, tabl
19 a (ü) nakkareler döğülüp, sûrnâ ve nefiler ecel ırın ırlayıp saff (ü) alaylar
 || bağlanıp meymene ve meysere, kalb ü cenâh ârâyda oldu Sultân-i Rûm
 cümle kapu halkıyla alem-i ejderhâ-peyker dibinde sedd-i Sikender bigi
 durup önüne on bin tîr-endaz, kader-endâz piyâde tüfekçi saf saf olup
 durdu. Piyâde önüne üç yüz kazâ-i nâgehânı top arabası zincirlenip,
 kafâsında on iki bin âhen dilli müzerkeş geyimli muğrak kılıçlı mîr ü
 sipâh durdu. Sağ kola Sinân Paşa durup Anadolu Beğlerbeğisi Zeynel
 Hân ve Karaman Beğlerbeğisi Hüsvrev Hân ve Şehsüvar - oğlu Alî Hân
 durdu. Sol kola Yûnus Paşa durup, Rumeli Beğlerbeğisi Yûsuf Hân ve
 Amâsya Beğlerbeğisi Mehmed Hân ve Miğli Girey Hân oğlu Sa'd Girey
 Hân ve Diyâr-i Bekr Beğlerbeğisi Mehmed Hân durdu. Saflar bezenip,
 asker-i İslâm yer yüzünü melâh-misâl bürüyüp اكل اكل [7] düşmen
 tarafını gözleyü, gün kubbe-i feleke dikilince, yürüdü. Ol taraftan dahî
 Sultân-i Mısır, Sultân-i Rûm yakın erdiğin bilip, saff (ü) alaylar bağlayıp
 sağ koluna Şâm Melikü'l-ümerâsı Şiybek'i koyup, sol koluna Haleb
 Melikü'l-ümerâsı Hayr Beğ durdu. Kendi cümle ceş-i Mısır birle kalb-i
 cenâhta karâr eyledi. Bu tavr üzre saflar bezenip, yürüyüp bir tepe üzerine
 çıkıp Sultân-ı Mısır at başın çekip durdu. Sağ, sol beğler (i) ârâm kılıp ||
19 b Asker-i Rûm tarafına nazar salınca gördüler ki karşıdan gubâr be-vec-i âs-
 mânâ erip, tûl ü arzına göz eremez saff (ü) alaylar bağlanıp gelir. Sultan-ı
 Mısır, ceş-i Rûm'un gelişin görücek ne olacağın bilip, biraz fikr edip, gayret
 kılıp yanında olan beğlerine istimâlet verip "koman canlarım, dem bu dem-
 dir, görem sizi" deyip askerini kıvrandırdı. Ceş-i Mısır dahî Bahr-i Elmâs
 bigi mevc urup Rûm askerine karşı yürüdü. Sultân-ı Mısır ol püşte üzre du-
 rup temâşâ kılurdu. Râvî kavlince: İki taraftan iki ceş-i azîm deryâ-misâl
 yürüyüp yakın erince karavullar çekilip yerli yerine vardı. Bâd-i sabâ
 erip, gubârları ref' kılıp, er eri seçip, garîm garîmin bilip, tîğ-i bürran-
 lar (1) uryân kılıp, türsü, kemân (1) kollara alıp, ceş-i Mısır bir kezden
 bahr-i cuşânlayın hareket edip, mevc. urup, Şâh-i Rûm sancağın gözleyü
 yürüyüp yakın erince, bu taraftan ceş-i mukaddim ya'nî piyâdegân-i as-
 ker-i Rûm gördüler ki garîm nişân yerine erdi. Hemen darbzenlerin ve tü-
 feklerin ihzâr kılıp asker-i Mısır üzerine bir kezden yarâklarına ateş deği-
 rip, savâik peydâ olup, dühân, âlem yüzün bürüyüp ceş-i Mısır üzre kazâ-
 yi nâgehânî erip necesin ihûrd ve nicesin mürd kıldı. Kavm-i Mısır bu hâlî
20 a görüp iki bölük || olup bir bölük sağ kola Sinân Paşa üzerine bahr-i elmâs
 bigi yürüyüp, bir bölük sol kola Yûnus Paşa üzerine seyl-misâl yürüdü.
 İki deryâ-misâl asker birbirine erip, buluşup, tokuşup, karışup kırışup,
 nat'-i meydân üzre birinin sürüşüp bir nücûm saat ceng-i azîm kıldılar ki
 Efrâsyâb (ü) Kahramân görse, nerm olandı.

[7] "Anıl aml" olabilir.

Kıssa-i Kitâ-i Sultân-i Rûm be - Sultân-i Mısır

Bir nücum saat iki ceys etti ceng
Ol kadar uruştular gürz-i girân
Niceler seyfin çeküp hasmın kovar
Tirle kavsın nice almış koluna
Niceler ihzâr edip kolda kemend
Birbirin ol denli kırdı iki ceys
Nice başlar kesilüp akmıştı kan

Söyle toz oldu ki görünmezdi gün
Key azim ceng oldu ol gün ey kişi

20 b

Nicelerin zahm erişti başına
Niceler na're urup ederdi cûş
Nice sürdü nat'-i meydân üzre at
Niceler Rüstem bigi eylerdi harb
Nice âdem bir dem içre oldu yok
Bir taraftan Rûmiler edüp sitiz
Saf tutup Çerkes dahî urup cıda
Çünkü Merrih bakıp ol cengi görür
Saldı seyfin çünkü gayet kin ile
Ceng ü âşub vardığınca oldu germ
Ger Nerimân görse ol cengi ayar
Çün bu hâle vâkif oldu Şeh Selim
Dedi ey Hayy ü Kadim ü Lem-yazel
Nusratini dileriz ey Hak senin
Şems-i âlem nûr-i Ahmed hakkıçün

21 a

Mûsî vü İsâ vü Rûhu'llah hakı
Yâkub'un döktüğü yaşlar hakkıçün
Meşcid-i Aksâ vü Makdis hakkıçün
Ahmed'in mi'râcı hakkı yâ Gani
Askerimi kıl muzaffer yâ Kerim
Böyle deyip hatm kıldı sözünü
Sağ u sola yürünüz deyüp hemân
Cümle bir kezden yürüyüp ceys-i Rûm
Kavm-i Çerkes duramayup kaçtılar
Asker-i Rûm sürdü düşmen pâyını
Eylediler Çerkesi ol denli sayd
Dönüben eriştiler Şeh yanına
Yürüyüp bir nehr üzere erdiler
Nice âdem su içüben verdi cân
Çün bu fethi gördü ol dem Şeh Selim
Dedi ey Hak, rahmetin âm eyledin

21 b

Hoş erişti nusratın bu dem bize
Sana bin bin şükr olsun yâ Gani
Böyle deyüben tamâm etti sözün
Şâh için kuruldu ol dem bârgâh
Şeh Selim Hân erüben otağına
Dinlenüp ol gece anda hâss u âm
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver salâvet rûh-i pâkine anın

Âlem için birbirine etti tenk
Yankulandı Mısır u Tebriz ü Eran
Niceler hayrân olup fahzin ovar
Saydeder Rüstem gelirse yoluna
Hasmını gözleyüben sürüp semend
Nice oklar atılıp boşaldı kiş
Kan buhârından görünmezdi cihân

San nehâr gizlendi vü azm etti dün
Bir dem içre nicenin bitti işi
Niceler ol demde doydu yaşına ||
Niceler cismin komuştu şöyle boş
Lu'b edüp hasmını etti Şâh mât
Hurd ederdi hep kime urursa darb
Nice atlar yüğrüşürler ıssı yok
Düşmen üzre at sürüp ederdi hiz
Nicenin canın kılur ol dem cüdâ
Hişm ile durup bir iki adım [8] yürütür
Bir yere sığmaz hased bil din ile
Nice merdler darb yiyüben oldu nerm
Nerm olaydı dahî hem İsfendiyâr
El götürüp Hakka hamd etti delim
Mü'miniz biz sana min bezm-i ezel
Nice nice görmüşüz lütfün senin
Mefhar-i âdem Muhammed hakkıçün
Cümle bâbından umar, sa'd ü şakî ||
Yüsufun kıldığı işler hakkıçün
Cibrilin ettiği takdis hakkıçün
Eyleme biz kulunu hor u deni
Senden özge çünkü yokdürür Rahim
Hâkka tefviz etti ol dem özünü
Türbe-i Dâvûd önünde ol zemân
Asker-i Mısır üzerine etti
Bir dem içre nice sahrâ aşular
Aluban koluna türs ü yayını
Takuban boyunlarına habl-i kayd
Bes nişât erişti Şâh'ın cânına
Niceler su içüben cân verdiler
Bu sözüm Vallâhi sadıktır a cân
Cân ü dilden Hakk'a hamd etti delim
Lütfünü biz kula in'âm eyledin ||
Rû-siyahlık vermegil her dem bize
Eylemedin biz kulun hor u deni
Şeh Selim Hân ya'ni ol merd-i güzün
Tapuladı Şâh'ı ol dem hep sipâh
Kavm-i asker erdi hep yatağına
Râhat oldu subhadek ey nîk-nâm
Ahmedin şer'ine lâyık kıl amel
Nâr-i düzahdan irâğ ola canın

[8] Vezin zarureti dolayısıyla "bir iki adım" şeklinde okunmalıdır.

- Râvî kavlince: Şâh-i Rûm ol gece ârâm kılıp ez-subh süvâr olup, yürüyüp, Dâvûd Nebî türbesi üzerine erip Merc-i Dâbık sahrâsında bâr u büngâhlar kurulup Sultân-i Rûm otağına erip ârâm edip, kavm-i asker kollu koluna varıp ol gece ârâm ettiler. Yarındası dîvân-ı âli olup cümle beğler Şâh bârgâhına cem olup cengde ele gelen dutsakları ve kesilen başları arz kılıp Şehsüvâr-oğlu Ali Hân Dîvâna gelüp yüz kecimli at ve beş yüz
- 22 a kelle getirip arz eyledi. || Sultân-i Rûm beğlerin tahsînleyip Şehsüvâr-oğlu Ali Hân'a ziyâde ta'zîm kılıp, cümle beğler hıl'atlanıp, dest-bûs-i Şâh kılıp, dîvân dağılıp mîr ü sipâh mekânlarına erip ol gece ârâm ettiler. Ale's-sabâh göçüp gün kubbe-i feleke dikilince yürüyüp Haleb kurbunda حيلون adlı mevzie erip ayn-i cârî üzre ol gece ârâm kıldılar. Çünkim zalâm-i leyl ref' olup nûr-i nehâr zâhir oldu, askeri Rûm dersü at arkasına gelip قتر محاذل حر olup Sûltân-i Rûm mesnedinden durup Hâlik'a hamd ü senâ kılıp bir esb-i tâzî'ye süvâr olup bârgâhından taşra gelip cümle Hânlar istikbâl kılıp yerli yerine varıp saff (ü) alaylar bağlanıp şukka-i a'lâm çözülp, tabl ü nekkareler döğülüp, sûrnâ ve nefirler ecel ırın ırlayıp, asker-i Rûm deryâ-misâl yürüdü, toz kopup âlem yüzün bürüdü. Nice berr ü beyâbân kat' edip zuhr vaktinde şehri Haleb üzerine erip kavm-i Haleb cûk Şâh-i Rûm'a istikbâle çıkıp bölük bölük püşteler üzerinde durup, hâcibler, kavm-i şehri asker-i Rûm atı ayağında pâynâl olmasın deyu hıfz edip kavm-i asker geçip şehri önüne erip kasri
- 22 b Gavri önünde Şâh için bârgâhlar || kurulup Şâh-i cihân bârgâhına erip kavm-i asker yerli yerine varıp ârâm ettiler. Haleb kal'ası nâibi dühûle gelip, Sultân-i Rûm dühûlün kabûl kılıp, yer gösterip karâr eyledi. Râvî Kavlince: Ol zamân ki ceys-i Mısır türbe-i Dâvûd önünde Merc-i Dâbık sahrâsında girizân olup kaçtılar, Sultân Gavrinin tâkati tâk olup, attan yıkılıp bir su kenarında emâneti ıssına ismarlayıp, gulâmları, üzerine câmesin püşide kılıp gitmişler. Kavm-i Çerâkis kaçıp ol gün, ol gece seyirdip, nice at, âdem helâk olup yarındası zuhr vaktinde Haleb şehrine erip, mâl ü menâlden götürebildiklerin alıp, çıkıp Şâm tarafın özleyü revâne oldular. Asker-i Rûmdan bir kimesne düşmen pâyin sürüp, Merc-i Dâbık sahrâsında seyredip, teşnedil düşüp, su kenârına erip görür ki bir sîmîn âdem helâk olmuş yatur, Acabâ Sultân mı ola deyip başın kat' edip âstâne-i devlete getirip arz edicek, Şâh katında cengde ele giren gilmânlardan bâ'zı görüp Sultân Gavri'nin başıdır deyicek Şâh-i Rûm emr edip, varıp cismin arabaya koyup, Haleb önüne götürüp bir nişâne yerinde defn kılıp rûhiçün in'âm ü ihsânlar kıldılar. Yûnus Paşa bir mikdâr er ile || düşmen pâyin sürüp, birkaç gün yürüyüp beşinci gün şehri Hamâ üzerine erip ârâm kıldı. Haleb nâibi Hayr Beğ Şam tarafına gitmeyip şehri Hamâ etrafında beriyye'ye çekilip Sultân-i Rûm tarafına göz kulak tutmuştu. Yûnus Paşa haber alıp, âdem salıp dâvet kıldı. Hayr Beğ dahî dâ'veti kabul kılıp, ahidleşip bir mikdâr erle Yûnus Paşaya gelip ordi. Paşa dahî Hayr Beğ'e ta'zîmen karşı varıp, buluşup, merhabâlaşıp,
- 23 a

otağa erişip ol gece ârâm olundu. Ale's-sabâh şeh-i Hamâdan göçüp dört gün yürüyüp Haleb üzerine yakın erip Şâh'a âdem salıp Hayr Beğ tâbi' olup dühûle geldiğin i'lâm kıldı. Şah-i Rûm işidip şâd olup, Sinân Paşa kurbında yer gösterin deyu emr edip fil'-hâl mühterler bâr ü büngâh ih-zâr edip, Yûnus Paşa yürüyüp, askere erip mesnedine varıp ârâm eyledi. Hayr Beğ dahî hâzır olunan hıyâma erişip karâr eyledi. Şah-i Rûm nice eyyâm ayş edip, Haleb mülkûn zabt edip, etrâfta olan kal'alara âdem koyup bir gün Şâh-i cihân divân-i, âli kılıp cümle mîr ü sipâh şem'ine cem' oldu. ||

- 23 b** Çün ki divân etti ol gün Şeh Selim
Cümle beğler vardı ol gün kapuya
Yüz bin er bir yere cem' olmuş ayâr
Şâh destin, öptü ol gün cümle mîr
Hâzır olmuştu çekildi çün taâm
Çünkü ref' olundu ortadan yemek
Pes Mehemmed Hân'a icâzet [9] verdi Şah
On iki Hân dahî öptü Şah elin
Taşra gelüben süvâr oldu kamu
Ceş-i Kürdistan göçüben gittiler
Âmn ardınca dahî Baybürd Beği
Bir nice beğ dahî Rûm'a gittiler
Geçti bunun üstüne on gün tamâm
Yine divân etti bir gün Şeh Selim
Cem' oldu bâbına mîr ü gedâ
- 24 a** Meşveret kıldı Şehinşâh-i cihân
Dedi kim ben dilerim ey beğlerim
Fursat elvermiş iken yürüyelim
Komayalım düşmeni kim açâ göz
Cümle beğler kalkdı ayağ üzre hemân
Yoluna kurbân olsun cânımız
Cân ü baş alup ele duruşalım
Sen Sikender bigi çek ceşin hemîn
Hak onara feth edevüz Şâm ilin
Varalım ger diler isen Mısra biz
Mısra sana feth edevüz darb ile
Bir iş edevüz cihânda kala ad
Böyle deyüp cümle beğler ol zamân
Hatm edip sözün kamu mîr-i güzîn
Lîk sen de ver salâvet her nefes
- Cem' oldu bâbına hanlar delim
Kavm-i asker erdi kamu tapuya
Her biri san Rüstem ü İsfendiyâr
Sağ u sol seyrân eder her bir dilir
Ekledip hamd eyledi cümle enâm
Şükrünü ol demde lâzımdır demek
Duruban baş koyup öptü dest-i Şâh
Taht önünde sürdü hem yere alın
Mîr-i Kürdistan ol dem ey amû
Emr-i Şeh niceyse öyle ettiler.
Destur olup gitti ol merdler yeği
Hayli müddet yürüyüben yettiler
Dinle bir kıssa dahî ey nik-nâm
Üstümüzden irmesin zillin Halim
Derler idi cânımız sana fedâ il
Sâyesinde hoş geçer halk-ı cihân
Düşmen ardın sürevüz ey yeğlerim.
Mülk-i Şâmı varuban büriyelim.
Den var ise sizde de bir gayri söz
Dediler çok yaşa ey Şâh-i cihân
Senden özge var mı bizim Hân'ımız
Düşmeninle darb-i seyf uruşalım
Gözleyüben biz kulu olup kemîn
Göstere Hak biz kuluna Rûm İlin
İrgürelim belki Hindistana iz.
Çerkesi âciz kılavuz harb ile
Nice yıllar âlem içre ola yâd
Şâh'a karşı baş koyup durup hemân
Hakka tefviz ettiler Cümle özün
Adn ü Firdevs bâğın edersen heves il
- 24 b** Râvî Kavlınce: Sultân-i Rûm beğlerinden bu haberi işitip şâd olup
divânı dağıtıp Hanlar yerli yerine varıp ol gece ârâm ettiler. Çün kim
asker-i طلائع [10]rihlet edip rûy-i âlem nûr-i İlâhî birle münevver oldu.
Şâh-i cihân, ol sâhib-kıran-ı zamân mesnedinden durup Hâlik'a hamd ü

[9] "Hân icâzet" şeklinde okunması lâzımdır.

[10] Karanlık mânâsına kullanılmıştır. (?)

- senâ edip Şâm diyârı üzerine göç emr eyledi. Evvel Şâh-i Rûm İstabl-hânesiçün nice bin tulum ve kırba ihzâr oldu. Bu tavr üzre cümle mîr ü sipâh hâzır olup beş gün yarak görüp, isnâ ve işrîn ve tis'a mie şâ'bânının on altıncı günü [14 eylül 1516] Haleb şehri önünden göçüp evvel reis-i piyâdegân ya'nî Ayas Ağa ceysi mukaddem olup cümle piyâde birle göçüp revâne oldu. Akabince Anadolu Beğlerbeğisi Zeynel Hân askeriyle göçüp revâne oldu. Anın akabince Şâh-i Rûm on iki bin güzîde sipâh birle revâne oldu. Bu tavr üzre asker-i Rûm beş bölük olup Şam üzre revâne oldular. Şâh-i cihân beş gün yürüyüp şehri Hamâ üzre erip cümle asker birikip karâr eyledi. Kavm-i asker ol gün azıklanıp ale's-sabâh dersü göçüp Âsî suyun geçip ol
- 25 a gün || Sultân-i Rûm cümle kuluna in'âm ü ihsânlar kılıp karâr eyledi. İkinci gün şehri Hums üzerine erip, ârâm edip, ol gün şehri Hums etrâfın şikâr kıldı. Râvî kavlince: Ol zamân ki Kavm-i Mısır şehri Haleb'den kaçıp Şâm tarafına gitmişlerdi, nice müddet yürüyüp Dimişk şehrine erişip bir yere cem' olmuşlar, demişler ki: Şâh-i Rûm üzerimize gelirse yine mukabil oluruz, cümlemiz ölürüz deyip yarak üzre olup, kulak tutup durdular. Şâh-i Rûm Hums şehrinde göçüp iki menzil yürüyüp Şâm'a yakın erince, ceys-i Mısır haber alıp, mukabeleye kadir olmayıp, cem' olup Dimişk şehrinde çıkıp Mısır üzerine revâne olmuşlar. Sultân-i Rûm üç gün yürüyüp dördüncü gün Şâm Vilâyetine erip, Dimişk sahrâsına çıkıp, saff (ü) alaylar bağlayıp, tabl ü nakkareler dökülüp, surnâ ve nefirler inleyip, gün kubbe-i felleke dikilince yürüyüp, Dimişk şehrine yakın erip, bâr u büngâhlar kurulup, Şâh-i cihân azamet birle erip ol gece karâr eyledi. Ale's-sabâh yine göçüp, şehri Dimişk'm Sâlihiyye tarafında kasr-i Gavri önünde bâr u büngâhlar, çetr-i hûmâyûnlar kuruldu.
- 25 b Asker-i Rûm حرسان birle yürüyüp yakın erip || nâib-i kal'a dühûle gelip, Sultân-i Rûm kabûl kılıp, bârgâhına erip karâr eyleyip kavm-i asker kollu koluna erip ârârm ettiler .Bu esnâda mübârek şehri ramazân dühûl edip vakt-i şitâ erişip kıslamak tedâriki olup Anadolu Beğlerbeğisi Zeynel Hân'a emr olup askerile göçüp şehri Ba'lebek'e revâne olup mâ-bâkî askere icâzet olup Dimişk şehrine varıp âlî hâneler ve kasrlar tutup kıslamak tedârikinde oldular.

**Resîden-i Sultân-i Rûm be-kerr ü ferr-i zafer
be-sehri Dimişk**

Key acâib şehri imiş bu şehri Şâm
Bir aceb sahrâ, dolu cümle secer
Nehr-i seb'a devr eder etrâfını
Nâmına derler anın şehri Dimişk
Sol kadar çok anda beyt ile kusûr
Câmi'-i Meyye içindedir anın
Sâlihiyyede yatır nice nebî

Ehl-i işretle geçer her subh ü şâm
İsteser bir tâne yok anda hacet
Hem gören cennet sanır etrâfını
Tazelenir görücek her şeyde ışk
Ehlini görse sanırdın misli hür
Seyredicek hoş ferah bulur canın
Yüz sürerler varuban şeyh ü sabî

26 a	Kasr-i Gâvrîde gü kondu Şeh Selîm Geçti bunun üstüne bir nice rûz Asker-i Rûm çekmiş idi çok sefer Çün şîâ erîştî âlem doldu berd Şehre girdi kavm-i asker bi-ttamâm Hem Dımuşk şehrine girip Şeh Selîm İyd erîşip anda bayrâm etti Şâh Mülk-i Şâm'ı zabt edip kayd eyledi Geçti bunun üstüne bir ay tamâm Hoş saâdettir edâ etmek salât	Nusrat etsin dâimâ ana Alîm Dinlen imdi diyelim bir hoşça söz Nice zahmetler geçirmiş her nefer Kışlamak kasdını kıldı cümle ferd Kış yarağın gördü cümle ey hümâm Lûtf u ihsân kıldı kavmine delîm Kavm-i şehri toyladı ol yüzü mâh Seyr edip etrâfını sayd eyledi Dinle bir kıssa dahî ey nîk-nâm Ahmedin rûhine deyip essalât
------	---	--

- Râvî kavlince: Şâh-i Rûm Dımuşk şehrinde devletle karâr edip nice eyyâm geçip Gazze şehrine, Kuds-i mübâreke âdem gönderip zabt etmek tedârikinde oldu. İsâ Beğ oğlu Mehmed Beğ'e Gazze sancağın verip, Evrenos Beğ oğlu İskender Beğ'e Kuds-i mübârek sancağın verip, bir mikdâr âdem koşup Gazze'ye ve Kuds'e revâne oldular. Birkaç gün yürüyüp, Cisir-i Ya'kub'dan geçip altı gün yürüyüp Remle şehrine erdüler.
- 26 b Ba'zı Arab beğleri gelip itâât || kılıp demişler ki: "Ey beğler, gafil olman. Gazze şehrinde hayli Çerkes, cem' olmuştur. Ziyâde Arab dahî vardır" deyicek zikr olan beğler demişler ki: "Sultân-i Rûm'un emri bunun üzerindedir ki eğer Mısır Sultânı dahî Gazze şehrinde olursa varıp buluşavuz" deyip cümle mîr ü mühterler ol gece ârâm edip yarağ üzre oldular. Yarın-dası göçüp gün kubbè-i feleke dikilince yürüyüp Sürûd adlı mevzie erip karâr ettiler. Çünkü enfâs-ı subh uruldu, dersü süvâr olup saff (ü) alay bağlayıp tabî (ü) nakkareler döğülüp, surnâ ve nefirler inleyip ceys-i Rûm yürüyüp şeh-i Gazze üzerine yakın erince, ol taraftan dahî Gazze hârisleri gördüler ki Şâm tarafından bir bölük asker top olup surnâ ve nefir öttürüp, sürüp, şeh üzerine gelir. Hemân harb âletin hâzır kılıp, dersü süvâr olup Gazze'nin bir tarafını alıp durdular. Anlara tâbî ne kadar Arab varsa süvâr olup cıdaların ellerine alıp, eren askerın kafâlarına dolaşınca, kavm-i Rûm dahî cümle ağırklarını kafâlarına alıp, saff (ü) alay bağlayıp, duran askerın üzerlerine yürüyünce kavm-i Mısır bir kezden || eli kılıca urup ceys-i Rûm ile mukatele kılıp, kavm-i Arab etrâfdan cenge durdu. Asker-i Rûm ölüm eri olup bir nücûm sâat ceng-i azîm kıldılar ki vasf olmaz.

**Kıssa-i kitâl-i ceys-i Rûm be-asker-i Mısır
der-piş-i şeh-i Gazze**

Çün iki asker buluşup etti ceng Cümle etrâfı Arab almış idi Gördü bu hâletleri çün kavm-i Rûm Ölüm eri oluban ceng ettiler Duramayıp sındı, Çerkesler kaçır Rûmiler Çerkesleri çok kovdular	Ka'r-i deryâya kaçıp girdi nehenk Ceys-i Rûm gayette bunalmış idi Çerkes üstüne yürüyüp etti حوم Kavm-i Mısır'a âlemi teng ettiler Yarağın durmayüben döküp saçır Nicenin burunlarını ovdular (?)
--	--

Niceyi tufup da kestiler başın	Kana boyadılar ol yerin taşın
Çerkesi soymağa başladı Arab	Şağ u sol cevân kılıp edip tarab
Dönüben konu cüyûş-i Şeh Selim	Hâlik'a hamd ü senâ kılıp delim
El götürüp Hâlik'a cümle sipâh	Dediler yüzümüz etmedin siyâh
Sana bin bin şükr olsun yâ Kerim	Şeh Selim'e nusrat ettin yâ Rahim
Dâimâ fırsat verirsin biz kula	Erişir rahmetlerin cümle kula II
27 b Böyle deyip Hakk'a hamd etti delim	Gazze önünde cüyûş-i Şeh Selim
Lik sen de ver salâvet her nefes	Adn ü Firdevs bâğın edersen heves

Râvî kavlınce: Ceys-i Sultân-ı Rûm düşmeni sıyıp, sonların yağmâ kılıp, dönüp bârgâhlarına erip, ârâm kılıp, nâme yazıp hâli âstâne-i devlete arz ettiler. Hayyâl رحان birle yürüyüp Dımışk şehrine erişip nâme-yi Sinân Paşaya sundu. Sinân Paşa Şâh-i Rûm tapusuna erip müjde haberin verip, Şâh-ı cihân ziyâde şâd olup nusrat veren Hâlik'a hamd edip, gelen âdeme in'âm kılıp divânı dağıtıp ays ü nûşe meşgul oldu. İsâ Beğ oğlu Mehmet Beğ Gazze şehrin zabt edip hutbe ve sikke Şâh-ı Rûm nâmına olup ve Evranos Beğ oğlu Sikender Beğ Kuds-i mübârek şehrin zabt kılıp adl ü dâd gösterip emn ü emân üzre karâr ettiler. Bir gün Sultân-ı Rûm Dımışk tahtında divân edip vezîrlere meşveretleşip söze gelip dedi kim: "Kavm-i Çerakîs-i bî-akl Şâmdan kaçıp Mısra erip Toman Bay adlı bir âdemi, Sultân kılıp yine muhârebe kasdın ederlermiş. İmdi nâme yazıp, kasid irsâl edip dâ'vet kılalım. Dâ'vetimizi kabûl kılıp itâat gösterirse || memleketin yine ona ısmarlayıp biz dahî dönüp diyârimıza tevecçüh edevüz. Dâ'vetimiz kabûl kılmazsa ana göre bir tedbîr kılavuz" deyip nâme yazılmağa emr eyledi. Kâtîblere emr olup fil'hâl yazılıp, dürülüp, mühürlenip üç benâm âdem birle irsâl olundu.

Nâme Firistâden-i Şâh-i Rûm be-Sultân-i Mısır

Şeh Toman'a nâme saldı Şeh Selim	Dedi: benven seyfi Cebbâr ü Halim
Geldim uş Şâm mülküne bastım ayak	Cümle yerde Hak durur bana dayak
Ger bana ceysinle deyesin belî	Hep sana verip gidem ben bu eli
Görmedin mi Gavri'ye netti felek	Güşünü burdu nicelerin felek
Bu nasihat sana yetmez mi hemân	Kibr ile bir yerde sığmadı imân
Her ki kendiden uluya ola âk	Hulkumuna kendinin urur bıçak
Gafil olma key sakın denşir önün	Fikr eyle âkıbet nolur sonun
Âkıbet fikr eyleyip işle işi	Urmayasın tâ ki parmağa diş
Hakk'a tâbi' ol ediben zulmü terk	Şer-i Ahmed hablini tut elde berk
Yok der isen işte vardım hâzır ol	Nâme'ye kılıp tetebbu' nâzır ol
Son sözüm bu dur sana ey Şeh Toman	Uyma ol söze ki söylenir yamân II
28 b Hakk'a tâbi' ol kamu işinde sen	Dünye vü ukbâ'da olasın esen
Böyle demiş Şeh Selim bin Bâyezid	Devleti sâbit ola ömrü mezid
Hatm edip sözün demiş Hayy ü Alim	Mefhar-i âlem güzün Şeh Selim (?)
Ey Silâhşor kuflu dilden ref' kıl	Nice bir gussa çekersen def' kıl
Et tetebbü' Şeh Selim Hân kıssasın	Okuyanlar tâ alalar hissesin

Nice olur âkîbet eyle beyân
Başlayıp çün söze âgaz eyledim
Diyerem cümle-i ahvâli tamâm
Şâd olasız dinleyip bu kıssayı
Gussa vü gam çün ki dilden def' ola
Bu Silâhşoru duâdan anasız
Kim odur âsi vü mücrim bi-aded
Rahmetin âbi'yle ağ etgil yüzün
Milk-i gönlünü münevver kıl anın
Hâcetimizi ilâhi kıl kabûl

Çün ki ilmin var kamu eyle iyân
Nağme-i Dâvûd'ı âvâz eyledim
İnşaallah dinleyesiz ey hümâm
Ref'edesiz cümle dilden gussayı
Her ne kim hâcet dilersiz ref' ola
Fâtiha ihsân edesiz ana siz
Yâ ilâhi ol kuluna kıl meded
Dâmen-i lütfünle mesh etgil gözün
Her nefes lütfünü umarız senin
Kıl delâlet biz kuluna doğru yol u

29 a Tá yolumuz urmaya div-i recim
Yer ü gök ü nüh felekler hakkıçün
Mustafâ'nın hürmetiyçün yâ Ganî
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver salâvet rûh-i pâkine anın

Lütfedip biz kulu hıfz et yâ Rahîm
Nüh felek içre melekler hakkıçün
Mahşer içre biz kulun kulma denî
Ahmed'in şer'ine lâyık kıl amel
Nâr-i düzah'tan irâğ ola canın

Râvî-kavlince: Kasıdlar sûratle yürüyüp Gazze şehrine erip andan geçip, kum deryâsına girip yedi gün yürüyüp Sâlihiyyeye erişip, Hattâ-riye, Bulbeys'e, حاکم erip andan Mısır önüne Rîdâniyye'ye erişip türbe-i Kaytbay önünde karâr ettiler. Mısır Sultânı Toman Bay haberdâr olup, emr edip kasıdı izzet birle getirip Mısır şehrinde bir âlî makamda yer gösterip karâr ettiler. Ale's-sabâh Toman Bay divân edip kasıdları izzet birle getirip nâmelerin alıp, mutâlea kılıp Şâh-ı Rûm kendüyü dâ'vet kıldıgın bilip, biraz fikr edip, beğlerle meşveretleşip demiş ki: "Ey Mısır beğleri, Rûm Sultânı nâme gönderip bizi dâ'vet kılmiş. Gelin mutî' olup

29 b hutbe ve sikke anın nâmına olsun, yine biz beğliğimizde olalm demiş.." || Kavm-i Çerakis-i bi-akl gulüvv edip demişler ki: "Bu ne sözdür? Ephem ol. Ve illâ seni giderip birin dahî beğleriz" deyicek Toman Şâh tınmayıp, divân dağılıp kasıdı mekânna iletip, ârâm edip, kavm-i Çerakis ittifâk kılıp kasıdı helâk etmek ardınca oldular. Şâh-ı Rûm Dımışk şehrinde karâr edip ays ü işret kılıp nice müddet Dımışk sahrâların şikâr kılıp, Mısra irsâl olan kasıddan nâm ü nişan belirmeyip Şâh-ı cihân gazaba gelip Sinân Paşaya şehri Gazze üzre varmak gereksin deyü emreyledi. Sinân Paşa fi'l-hâl göç yarâğı üzre hayli mîr ü sipâh urup isnâ ve işrîn ve tis'a mie şevvâlinin yirminci günü [16 Kasım 1516] Dımışk şehrin-den çıkıp Gazze üzre revâne oldu. İki gün yürüyüp Cizr-i Ya'kub'dan geçip, ârâm edip dördüncü gün Bahr-i Taberiyye üzerine erişip, mâhasal dokuzuncu gün şehri Remle üzerine erip ârâm eyledi. Ez-subh yine kavm-i Rûm dersü süvâr olup iki gün yürüyüp şehri Gazze üzerine yetişip Gazze'de olan beğler Sinân Paşa erdiğin bilip dersü at arkasına gelip, İstikbâl kılıp iki asker birikip Gazze üzerine erip, bârgâhlar kurulup Sinân Paşa otâğına erip || cümle beğler yerli yerine varıp ârâm ettiler. Sultân-ı Rûm dahî Dımışk şehrinde bir zamân şikâr kılıp âhirü'l-emr arzuy-i Mısır kılıp, emredip, göç yarâğında olup nice bin tulum

- ve kırba ızhâr oldu. Râvî kaylınce: Şâh-ı Rûm isnâ ve işrîn ve tis'a mie zilka'desinin yirminci günü [15 aralık 1516] Dımışk şehriden çıkıp azm-i Mısr kılıp revâne oldu. Ol tarafta Sinân Paşa Gazze önünde birkaç gün ârâm edip, etrâfı cüst ü cû ettirip, kâşifler erip dediler ki: "Ey Âsaf-i devrân, âgâh ol kim Mısr Sultânı Toman Şâh, sen vezîr-i hâssın nice bin erle Gazze şehrine erdiğin işidip Mısr beğlerinden Gazzâlû adlı beğ nice bin kul koşup yürüyüp, kum deryâsını geçip uş üzerine ermeğe üç menzil yol kalmıştır" deyip hâmûş oldu. Sinân Paşa düşmen haberin işidip, cümle askere tenbîh kılıp yarak üzerine oldular. Düşmen tarafına tekrâr câsûs salıp kendi ihtirâz üzre oldu. Câsûs yürüyüp, düşmen tarafını teccessüs kılıp, dönüp Paşa katına erip kavm-i Mısr, Hân Yûnus'a erdi deyü haber verdi. Sinân Paşa bildi kim mâ-beyn
- 30 b bir menzil yol kalmıştır. Asker-i Rûm birle || ittifâk kılıp nısfü'l-leyl olacak âvâze-i nefîr kılıp asker-i Rûm gûş edip at arkasına gelip Gazze önünden kalkıp gerisine dönüp bir mikdâr yer yürüyüp durdu. Bir az at dindendirip er öğlendirip dönüp düşman tarafına teveccüh edip saff (ü) alaylar bağlayıp yürüdü. Ol tarafta kavm-i Gazze, Sinân Paşa nısfü'l-leylde süvâr olup dönüp gerisine gittiğın görüp yel yüğrüşlü yondlara süvâr olup bâd-ı seher bigi esip Gazzâlû'ye karşı varıp Sinân Paşa düşmen haberin alıp dönüp gerisine gittiğini haber verdiler. Kavm-i Mısr bu haberi işitip ilgar kasdını kılınca Gazzâlû demiş kim: "Ey beğler, Sinân Paşa ol kişi değildir kim düşmeden havf edip gerisin özliye. Ammâ bir işi vardır, gafil olacak er değildir" deyip ceys-i Mısr'a tenbîh kılıp saff (ü) alaylar bağlayıp etrâfı gözleyü yürüdüler. Sinân Paşa işrâk vaktine dek yürüyüp, hayyâller yüğürüp bir püşte üzre çıkıp düşmen tarafına nazar salınca gördüler ki kavm-i Mısr'ın cebe ve cevşenine güneş su'lesi dokunup lemeân kılır. Kavm-i Mısr olduğun bilip dönüp asker-i
- 31 a Rûm'a erip haber verdiler. Sinân Paşa asker-i Rûm'a tenbîh kılıp || saff (ü) alaylar bağlayıp yürüyünce sipâh oğlanları cemâat kedhüdâsı Mûsâ Beğ âhen-puş olup, at sürüp, Paşa önüne erip dedi kim: "Ey Âsaf-ı devrân, ey Rüstem-i Dâstan, ey güzide-i Yezdân, bu gün ol gündür ki hakk-ı nânı yerine getirip, cân ü başı ele alıp düşmen birle buluşup, döğüşüp, cân-ı şîrini Şâh-i cihân yoluna kurbân kılavuz" deyip cıdasın çevirip, göğüs gerip bu beyti okudu:

Şeh yoluna biz bağlamışız aşk ile çün bel,
Bir kolda siper başım uş seyfile bir el (?)

Böyle deyip, sağa, sola at sürüp, cevelân kılıp, alaylar yasayıp, meymene ve meysere, kalb ü canâhı ârâyde kılıp, yedek değışip sürüp Paşa huzûruna erip sağ kolda Sultân-ı Rûm alemin gözetip asker-i Rûm birle düşman üzre yürüdüler. Ol taraftan dahî ceys-i Mısr saff (ü) alaylar bağ-

layıp gelirken gördüler ki karşıdan gubâr âsmâne ermiş gelir. Bildiler kim Sinân Paşadır. Hemân safların ârâyde kılıp asker-i Rûm'a karşı yürüdüler. Râvî kavlince: İki asker birbirine karşı yürüyüp, yakın erip, garîm garîmin seçip yek erenler öne geçip kavm-i Mısır top olup, Sinân
31 b Paşa sancağını gözleyü, seyl-misâl çağlayu erişip, buluşup, karışıp || seyf-i uryân birle birbirin kırışp bir ceng-i azîm kıldılar ki Kahramân görse nerm olaydı .

Kıssa-i Kitâl-i Sinân Paşa be-asker-i Mısır der-Hân-ı Yûnus

Bir taraftan kavm-i Mısır u bir taraftan ceys-i Rûm
 Saf tutuban iki asker birbirine etti
 Bir neberd oldu ki âlem duralı olmuş değil
 Rüstem ü İsfendiyâr her giz anı görmüş değil
 Bir taraftan Rûmiler alıp ele gürz-i girân
 Harb edêrler yankılanır kûh-i Elbürz u Eran
 Ol taraftan kavm-i Çerkes alben ele cıda
 Bir dem içre nicelerin cânını kırır cüda
 Vakt-i zuhr erince döğüstü iki ceys-i azîm
 Nat'-ı meydân kana boyanıp kırıldı er delîm
 Nusrat erişti Hudâ'dan ceys-i Rûm'a âkibet
 Yâ İlâhi kıl müyesser hayr ola tâ âkibet
 Sındı Çerkesler silâhını döküben kaçtılar
 Âr u namus şîşesin sıyıp suyunu saçtılar
 Sürdü Rûmiler sinan düşmenin ol gün pâyını
 Kiş ü kurban açubân alıp eline yâyını
 Niceler erip adûya saldı boynuna kemend
 Niceler cevlân kılıp nat' üzre sürmüştü semend
 Gözleyip hasmın niceler tîrile kıldı şikâr
 Leyl erişip kavm-i asker geri döndü ey nigâr
 El götürüp Hakk'a hamd etti Sinân Paşa delîm
 Dedi nusrat senden erdi ceys-i Rûm'a yâ Alîm
 Hamdü li'llâh Şeh Selîm'in işini sağ eyledin
 Askerine nusrat ettin yüzünü ağ eyledin
 Sana bin bin şükr ü minnet her nefeste yâ İlâh
 Eylemedin biz kulunu âlem içre rû-siyâh ||
32 a Böyle deyißen kelâmın âsaf-i sır-i Selîm
 Hatm edip sözün dedi kim Hayy ü Gaffâr ü Halîm
 Lîk sen de ver salâvet âlem içre her nefes
 Rûz-i mahşer içre Cibrîl'e olasın hem-nefes

Râvî kavlince: Sinân Paşa asker-i Rûm birle kavm-i Mısır sıyıp so-
nun yağma kılıp, dönüp Gazze önüne erip ârâm ettiler. Şâh-i Rûm'a nâ-
me yazıp, hâli i'lâm kılıp, nice kelle ve burun gönderip birkaç güzîde si-
pah alıp revâne oldular. Sultân-ı Rûm dahî şehri Dımsk'tan göçüp
üç gün yürüyüp, Cisir-i Ya'kub'a erip geçip ol gece ârâm kıldı. Ale's-sabâh
yine göçüp zuhr vaktinde Çâh-i Yûsuf'a erip, ziyâret kılıp, geçip Bahr-i
Taberiyye'ye erip karâr eyledi. Ol günde zelzele vâki' olup, kudret-i İlâh,
meğer ol gün Sinân Paşa Gazzâlû Beğ ile ceng kıldığı günmüş. Şâh-i
cihân Bahr-i Taberiyye kurbunda iki gün ârâm edip, göçüp Tûr-i Sîna'ya
erip, andan geçip, beş menzil yol yürüyüp ^{تور} erip karâr eyledi. Si-
nân Paşa irsâl ettiği âdemler erip, başları Şâh dîvânna iletip beşâret
haberini verdiler. Sultân-ı Rûm Şâd olup, şükr-i Yezdân kılıp gelen âdem-
32 b lere iklim (ü) diyâr bağışlayıp, ol gece ârâm edip, ale's-sabâh || dersu as-
ker-i Rûm birle göçüp, yürüyüp duhâ vaktinde şehri Remle üzerine
erip, karâr eyleyip Remle şehrin yağma buyurdu. Zirâ ol vakt kim Sinân
Paşa Gazze önünden kalkıp gerisine göçecek Gazze şehrinde hayli âdem
gâfil bulunup sabâha kalıp, kavm-i Gazze, Paşa kaçtı deyu her birin
yataklarında [11] اولوب Rûmiler dahî bir yere cem' olup, arka bir edip
döğüşü döğüşü şehri Gazzeden çıkıp Paşa ardınca revâne olmuşlar. Arab-
lar pâyların sürüp, erişip ol gün akşama dek döğüşüp Remle şehrine
erip bir ulu hân'a girip kapusun dîvâr kılmışlar. Kavm-i Remle cem'
olup: Kapuyu açın, yoksa od urup sizi ihrâk edevüz deyip, odun cem'
edip, kavm-i Rûm dahî âciz olup kapuyu açıp, kavm-i Arab gulüvv edicek
bunlar dahî tîr-bârân kılıp, ceng edip, okları tamâm olunca çalışıp sonra
kavm-i Arab yemîn edip: Size ziyânımız dokunmaz deyip, Rûmiler dahi han-
dan taşra gelip, yüz mikdâr âdemi kavm-i Arab ortaya alıp başlarına zenbûr
bigi üşüp cümlesin soyup uryân kılmışlar. Sultân-i Rûm bu hâle vâkıf
olup, Remle şehrine ericek yağmâ buyurup, kavm-i asker altın üstüne ||
33 a getirdiler. Şâh-i cihân üç gün ârâm kılıp arzûy-i Kuds-i mübârek kılıp,
emr edip beş yüz piyâde tüfekçi ve bin güzîde sipâh hâzır olup Sultân-i
Rûm süvâr olup azm-i Kuds kılıp revâne oldu. Bâkî asker Yûnus Paşa
birle şehri Remle önünde kalıp Şâh-i Rûm vakt-i asr erince yürüyüp,
Kuds-i mübârek'e erişip, şehri önünde bârgâh kurulup, attan inip bir az
ârâm eyledi. Âdem salıp Mescid-i Aksâ hâdimlerine, salât-i mağribi
Sultân-ı Rûm Mescid-i Aksâ'da edâ eder deyu tenbîh edip, hâdimler
dahî on iki bin kandîl şu'lelendirip Mescid-i Aksâ'ya zînet verdiler. Şâh-i
cihân bir az ârâm kılıp, süvâr olup, yürüyüp şehri Kuds'e girip, geçip
harem kapısına erip attan inip evvel Kubbe-i sahrâ tarafına teveccüh
kıldı. Elli beş hatve kat' olup nerdübân mahalline erip, on beş kademe
çıkıp altmış hatve birle Kubbe-i sahrâ kapısına erip dühûl edip Rummân-i
Dâvûd Nebî'yi, Nahl-i Hamze'yi ziyâret kılıp, Hacer-i Sahrâ'yı devr edip
ziyâret kılıp on üç kademe nerdübândan sahrâ altına inip iki rik'at namâz-

[11] "Avlayıp" olabilir.

hâcet kılıp yine taşra gelip Sahrâ'nın sol tarafında mihrâb önüne erip namâz kılıp arz-ı || hâcât kılıp nusret temannâ eyledi. Namâzdan fâriğ olup Kubbe-i Sahrâ'dan taşra gelip hâdimlerine in'âm ü ihsân kıldı. Şâh-i cihân yürüyüp Sahrâ soffasından nüzûl edip yüz elli hatve birle sahn-i haremi kat' edip Mescid-i Aksâ bâbına erdi. Hâdimler kâfûrî şem'ler birle karşı gelip, istikbâl kılıp Sultân-ı Rûm dahî kapıdan dühûl edip Mescid-i Aksâ içine nazar salıp gördü kim hâdimler on iki bin kandil birle Beyt-i Mukaddes'e zînet vermişler, yürüyüp yüz seksen beş hatve kat' edip mihrâb önüne erip, salât-i mağrûb hâzır olup edâ edip namâzdan fâriğ olup mihrâbın tarafeyninde olan amûdeyni ziyâret kılıp bir az ârâm edip, mihrâb önüne gelip iki rik'at namâz-ı hâcet edâ edip zikr ü tilâvet'e meşgul olup el götürüp niyâz eyledi.

Münâcât-ı Sultân-i Rûm der-Mescid-i Aksâ

34 a Dedi ey Hayy ü Tüvânâ vü Kerîm
Beytini görmekliği çün yâ Habîb
Lîk cürmüm bahrine yoktur kinâr
Umarım ben kulu red kilmayasın
Lütfün ile toylayasın ben kulu
Eşiğine yüz sürüp kılıp penâh
Mağfîret kıl biz kuluna yâ Ganî
Umarız bâbına geldik rahmetin
Cümle âlem halkına verip murâd
Baş açuban bâbına geldik senin
Rahmetini umarız ey lütfü bol
Askerime nusrat eyle yâ İlâh
Yüzlerin ağ eyle Ahmed hakkıçün
Müstecâb eyle İlâhî dâ'vetim
Yer ü gök ü Arş ü Kürsi hakkıçün
Mescid-i Aksâ vü Makdis hakkıçün
Kâbe kavseyni ev ednâ hakkıçün
Mâh ü hurşîd ü felekler hakkıçün
Âdem ü Şît ile İdris hakkıçün

34 b Sana ısmarlamışım ceşim hemîn
Rahmet ü lütfün senin çün oldu âm
Hâcetin arz etti Hak'â Şeh Selim
Hatm edip tüketti ol dem sözünü
Ey Hudâ'dan rahmet isteyen kişi
Emrine kıl imtisâl ol Bârî'nin
Tâ ki işin dünye içre sağ ola
Tâ ki yo'un urmaya dîv-i racim
Nâgehân bir gün erer ceş-i ecel
Irma yoldan yâ Ganî mü'minleri
Kabr içre mağfîret kılğıl bize

Senden özge, kullarına yok Rahîm
Şükr ü minnet, biz kula kıldın naşîb
El götürdüm baş açup misl-i çinâr
Mâcerayı sehv-add kilmayasın ||
Hem delâlet kılasın doğru yolu
Baş açıp lütfün umar cümle sipâh
Maşher içre eyleme hor u denî
Biz kula erişse nola şefkatin
Red kılıp birin komazsın bî-murâd
Dâimâ fi'li hatâdır bendenin
İşimiz sağ eyle bizim etme sol
Geldiler bâbına cümle rû-siyâh
Mefhar-i âlem Muhammed hakkıçün
Özüne arz etmişim uş hâcetim
Gâzilerin seyf ü türsü hakkıçün
Cibrilin ettiği takdîs hakkıçün
Cümle-i a'lâ ve ednâ hakkıçün
Yer ü gök içre melekler hakkıçün
Hürmüs'ün [12] ettiği tedris hakkıçün ||

Senden özge kullarına yok emîn
Umarız Vallâhî biz her subh u şâm
Mescid-i Aksâ iç'nde ol halîm
Mesh kıldı elleriyle yüzünü
Mustafâdan şefkat isteyen kişi
Terk kılma sünnetini yârinin
Rûz-i maşher içre yüzün ağ ola
Çağıruben her nefes de yâ Rahîm
Assı kılmaz ettiğün tul-i emel
Redd kılma kapıdan muhsin'eri
Münkir'in sorusun ehven kil bize

[12] İdris Peygamberin başka bir adı (Celâl-zâde Salih, Tarih-i Mısır.)
Vrk. 54 B, Halit Ef. ktb. 191

Âhirimiz hayr ile etgil tamâm
Lîk sen dahî tekâsül etme gel
Ver salâvat rûh-i pâkine anın

Bu arada kaldı söz hem vesselâm
Ahmed'in şer'ine lâyük kıl amel
Nâr-i düzah'tan ırâğ ola canın

- Râvî kavlınce: Sultân-ı Rûm, münâcâtın tamâm kılıp vakt-i işâ hazır ||
- 35 a** olup, edâ edip bir az zıkr ü tesbihe meşgul olup, tamâm edip, taşra gelip, hâdimlere in'âm ü ihsânlar kılıp, yürüyüp haremnden çıkıp, süvâr olup, gulâmlar fanûs, meş'aller getirip yürüyüp bârgâhına erip ol gece ârâm kıldı. Ale's-sabâh durup, Şâh-i cihân emr edip nice bin ganem, sevr, şütür hâzır olup kurbân buyurup kendi süvâr olup varıp tekrâr Kubbe-i Sah-râyı ziyâret kılıp, Mescid-i Aksâ'da iki rik'at namâz-ı hâcet kılıp, taşra gelip cemi' seyr olacak yerleri temâşâ kılıp süvâr olup Kud's-i mübârek kaymine in'âm buyurdu, kendi devletle azm-i asker kılıp revâne oldu. Olgün ziyâde bârân vâki' olup, işâ vaktinde askere erip, otâğına inip ârâm kıldı. Çünkü enfâs-i subh uruldu. Şâh-ı Rûm süvâr olup, azm-i Gazze kılıp yürüyüp, ziyâde bârân olup zuhr vaktinde Sürûd adlı mevzîa erip, ol gece ârâm olundu. Ez-subh yine süvâr olup gün kubbe-i feleke dikilince yürüyüp şehri Gazze üzerine yakın erip, Sinân Paşa haberdâr olup asker-i Rûm'u dersü atlandırap istikbâle || çıkıp nice kecimli at belek çekip inip, dest-bus-i Şâh kılıp yine süvâr olup yürüyüp şehri Gazzeye erip, Sultân-i Rûm bârgâhına erip ol gece ârâm kıldı. Yarın-dası iydi adhâ olup kavm-i asker bayram edip ziyâde bârân olup sekiz gün haymeden taşra kadem atmağa mecâl olmadı. Bu esnâda Şâh-ı Rûm kavm-i Rûm'a in'âm ü ihsânlar kılıp, kendi Halîlü'r-Rahmân arzûsun edip bir gün ale's-sabâh durup, süvâr olup beş yüz piyâde tüfekci ve bin güzîde sipâh uydurup revâne oldu. Râvî kavlınce: Ol gün tâ gün gurûb edince yürüyüp şehri Halîlü'r-Rahmân üzerine erip, bârgâh kurulup ol gece ârâm eyledi. Çünkü nûrâniyyet-i subh zâhîr oldu, Şâh-i cihân mesnedinden durup, Hâlik'a hamd ü senâ kılıp, süvâr olup yürüyüp Halîlü'r-Rahmân ve Yûsuf Nebî aleyhima's-selâm'ı ziyaret kılıp, seyr olacak yerleri temâşâ kılıp dönüp otâğına erip taâmlanıp yine süvâr olup azm-i asker kılıp revâne oldu.

Ziyâret-i Şâh-i Rûm be-mezâr-i Halil aleyhi's-selâm

36 a Key acâib şehri imiş şehri Halil
Dünyede her kişi kim varsa ana
Dâimâ izzettedir eh'i ânın
Hep ibâdet üzere kavmi ânın
Bu silâhşora ilâhî ver necât
Lîk sen de ver salâvat her nefes

Dâimâ kılar nazar ana Celil ||
Mağfiret kılar Hudâ vardır delil
Nâs içinde olmayıp her ü zelif
Ekl ederler dâimâ anlar kalil
Nice gam gussa çeker olup melil
Sâd ola Musâ vü Ahmed hem Halil.

"Devam edecek"